

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVII Sausis — January 19, 1972 Nr. 5

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PIETŲ AZIJOJE

TOLIMESNĖS INDIJOS - PAKISTANO KARO PASĖKOS

Indijos-Pakistano karas pasibaigė... JAV pralaimėjimu. Taip bent atrodo daugeliui amerikiečių. Bengla Dash, buvusi rytinė Pakistano teritorija, liks nepriklausoma valstybė Indijos globoje. Abi jos turės daug problemų, tačiau tai nepalengvina JAV situacijos. Naujas jų draugas yra Sovietų Sąjunga. Kaip ilgai sunku pasakyti. Indijos idealas visados buvo neturėti per daug glaudžių ryšių nei su viena super-valstybe, tačiau Amerikos įtakai mažėjant, sunku išvėdinti ir greito Indijos išsivadavimo iš sovietų "draugystės" galimybes.

Iš Maskvos taško žiūrint, sovietams reikėtų "kalti geležį kol ji dar karšta" -- baigti Kinijos apsupimą iš Pietų pusės. Tam reikalui jai labai praverstų Suez kanalas, per kurį ji galėtų permesi savo karo ir prekybos laivynus.

Kliūtis tam yra Izraelis, kuris turi laukti daug didesnio spaudimo negu iki šiol. Tel Avivo vyriausybės pozicija iki šiol buvo tokia, kad jai reikia tik ginklų -- visa kita ji galės pati išspręsti. Washingtonas bandė Izraelį paveikti sulaikydamas savo lėktuvų "Phantom" tiekimą. Buvo tikimasi, kad panašiai elgsis ir sovietai, prilaikydami savo klientus -- arabus. Yra duomenų tikėtis, kad jie panašiai ir elgėsi. Kiekvienu atveju, Egipto prezidentas Sadat, iškilmingai žadėjęs vienaip ar kitaip susitvarkyti su Izraeliu dar 1971 m. stovi vis dar toje pačioje vietoje. O tai reiškia, kad sovietai iki šiol jam nedavė tiek daug ir tokių ginklų kiek jam būtų reikalinga pergalei pasiekti.

Žinia, sunku buvo manyti kad prezidentas galėtų ir toliau netiekti "Phantom'ų" rinkimaisiais metais. Juo labiau, kad ir Amerikai šiuo metu Suez kanalo atidary-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

mas ne tik nėra reikalingas, bet gali būti ir žalingas. Draudimas tiekti Phantomus Izraeliui buvo pakeistas. Kiek jų Izraelis gaus papildomai šiuo metu, oficialiai nežinoma, tačiau kiekvienu atveju jie sustiprins Izraelio pozicijas greitai vėl prasidėsiančiose netiesioginėse derybose dėl kanalo atidarymo. Atrodo, kad nei Washingtonas nei Maskva dar nenori tokios situacijos, kurioje reikėtų susidurti 'akis į akį' t.y. kur laimėjimo ar pralaimėjimo galimybės būtų labai didelės.

Kaip teigiamą Indijos - Pakistano karo paseką reikėtų paminėti susirūpinimą savo ateitimi tose mahometonų valstybėse, kurios turi didelės naftos atsargas. Yra pavojaus, kad naftos tiekimas iš jų į Europą ir Japoniją gali at-

sidurti sovietų kontroleje. Už tat jom reikalingas JAV laivynas Indijos vandenynė. Washingtonas į tokį "pakvietimą" žiūri palankiai, tačiau Amerikos viešojo nuomonė yra daugiau už traukiamasi negu plėtimasi. Tokioje situacijoje suprantamas pasakytinų dienom paryškėjęs likusio Pakistano noras susirasti talkininkų ir sąjungininkų Vakaruose -- kituose mahometonų valstybėse. Visų pirma Irane ir Afganistane. Atrodo, kad esame naujos regionalinės sąjungos išikūrimo išvakarėse.

Baigiant galima būtų pastebėti, kad Nixono administracijai Pakistano - Indijos konfliktas kol kas nebuvo malonus. Daug kas Nixono laikysenoje negali išvėdinti slypinčios "Greater Strategy". Ar ji buvo ar ne, paaiškės tik per Nixono viešnagę Kinijoje.

NESANTAİKOS KOLCHOZUOSE

Kolūkietis ok. Lietuvoje negali pragyventi iš atlyginimo, kuris jam išmetamas už kolūkietiską lažą. Tos atmokos yra tokios skurdžios, kad palyginant, visų metų kolūkiečio atlyginimas lygus vieno mėnesio darbininko atlyginimui Amerikoje. Norėdami išvengti bado grėsmės, kolūkietis sulaužė savo ekonominę teoriją ir prie kolūkiečio "atmokų" pradėjo pridurti tam tikrus žemės plotelius, kur kolūkietis gali tvarkyti savo nuožiu. Tų plotelių naudojimas patvirtina faktą, kad kolūkiečio lažas pakankamai neatmoka. Jeigu "žemdirbys" gautų jo pragyvenimui pakankamą atpildą, kaip fabriko darbininkas, argi būtų taip didžiai reikšmingi mažieji ploteliai, atrėžiami kolūkiečiui išdirbti ir misti? Juk į darbą tuose skurdžiuose ploteliuose

se kolūkietis priverstas investuoti savo darbą ir laiką. Tie skurdūs ploteliai įgalina valdžią grobti kolūkio produktus už juokingai mažą, valdišką, atlyginimą.

Dėl tų "privatiškų" plotelių verda nuolatinė nesantaika kolūkiuose. Vienam skiria dykinę, kitam labiau išdirbtą plotą. Čia vėl nevaisinga smiltinė, ten pelkės gabalas. Skamba įtarinėjimai, kodėl vienam plotelis našesnis, kitam nederlingas? Protekciija, kyšiai, barniai -- tai plotelių sistemos palydovai. Ir nenuostabu -- tai žmogaus pragyvenimo šaltinis.

Toje sistemoje gausiai reiškiasi visokie šnipeliai, kurie ir čia ieško, ar nepažeistas "sovietinis teisingumas"? Taip, Sausarių kolūkyje Kretingos rajone, kolūkietis Bronius Motužė "susekė", kad "privatiški" sklypeliai prasi-

Lietuvių tautai išauš laisvės rytas, ir nubus valstybinė nepriklausomybė, tik atitinkamoms sąlygoms sąveikaujant. Taigi, konkrečiai kalbant, Lietuvos valstybi-

DR. BRONIUS NEMICKAS

jos pavadinimas jau išduoda, lies vieną Lietuvos valstybės atsteigimo sąlygų, būtent, dabartinę tarptautinę pa-

Dr. Bronius Nemickas, JAV LB politinių studijų savaitgalio Philadelphiaje skaitęs paskaitą "Lietuvos byla ir Europos saugumo konferencija", kurią pradeda spausdinti Dirvoje.

V. Maželio nuotrauka

nei nepriklausomybei atsisiegti reikia trijų pagrindinių dalykų: 1) bolševikų pavergtos ir sovietinę priespaudą nešančios lietuvių tautos valstybingumo patvaros, 2) laisvųjų lietuvių ištvermingos ryžties bei sutelktinių pastangų ir 3) Lietuvos laisvės bylai palankios tarptautinės padėties.

Mano paskaita, kaip

lenkia su tarybinėmis normomis. Atseit, vienur kitur kolūkietis iš savo sklypelio išimta į tarybinę žemę ir išknisa ten vieną kitą lysvę. Šnipelis Motužė atraportavo atradimą rajono liaudies kontrolės komitetui. Tuč tuojau atbildėjo komisija nustatyti tarybinės žemės vagystę. Kolūkyje yra 85 kiemai, kuriems leista turėti sodybinius sklypus. Nustatyta, kad 69 kiemai pasisavino tarybinės žemės colius ir metrus. 15 ha tarybinės žemės buvo išdirbtai ir užsodinta neteisėtai. Aritmetiškai, kiekvienas "nusikaltėlis" pridūrė sau "neteisėtai" poporą lysvių! Tuo pasiipktinęs "Valstiečių Laikraštis" (Nr. 153) nerašo, kaip bus sudorotas "privatininkų" derlius. Netenka abejoti, kad bus smarkios baudos, derlius atimtas ir atiduotas valstybei.

(Nukelta į 2 psl.)

dėti, tiksliau tariant, tik jos, palyginti, mažą dalį, būtent, Europos saugumo konferenciją ir jos galimą poveikį Lietuvos laisvės bylai. Dabar yra labai sunku kalbėti šiuo klausimu, nes kol kas tik apčiuopomis galima vaizduotis pačią Europos saugumo konferenciją ir beveik visiškai neįmanoma numanyti jos jungties su Lietuvos laisvės byla. Šio klausimo nagrinėjimas dabartinėje jo būklėje, kitaip tariant, mėginimas apčiuopti ryšį tarp Lietuvos bylos ir Europos saugumo konferencijos yra daugygių daugiausia tik prielaidomis pagrįstas abstraktinis samprotavimas, trūkstantis tikrovės duomenų tiesai pasiekti. Tačiau ir spekuliacinis protavimas, ypač jei jis grindžiamas praktika ir patirties patyrimu, veda prie hipotezių, galinčių išaiškinti kuriuos nors reiškinius. Taigi kol kas tenka eiti tik šiuo keliu, kalbant apie Europos saugumo konferenciją ir jos galimą poveikį Lietuvos laisvės bylai.

Europos saugumo konferencija, kaip ir visi kiti reikšmingesni tarptautiniai įvykiai, bus patirties ir dabarties politinių reiškinių sąveikos vaisius (padarinys). Todėl nuo jų, tų reiškinių, ir tenka pradėti.

Kiekvieną karą paprastai lydi taikos sutar-

tis. Nors jos sąlygas dažniausiai padiktuoja pergalė laimėjusi šalis, bet nugalėtojų ir pralaimėtojų pokario santykių formaliai nustato, kitonišką tarptautinę padėtį sukuria, labai dažnai ir teritorines sienas pakeičia rūpestingai paruošta taikos konferencijoje pasirašoma taikos sutartis. Tačiau su Vokietija, vienu pagrindinių Antrojo pasaulio karo kaltininkų, taikos sutartis nėra (reikia manyti, ir nebus) pasirašyta, nors tam dalykui sąjungininkai (Jungtinės Amerikos Valstybės ir Didžioji Britanija) nudo pasirošti iš anksto.

Pokarinė taika buvo apmesta ir jos pagrindai svarstyti bei sutarti visoje eilėje sąjungininkų konferencijų. Pirmas toks žingsnis, atšviečias jų pokarinius tikslus ir išivaizduojamąją tarptautinę sąrangą -- tai buvo Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Roosevelto ir Didžiosios Britanijos ministro pirmininko Churchillio susitikimas jūroje palei Newfoundlandą, kur jie, pamėgdžiodami Woodrowo Wilsono Keturiolika Punktų, savo laiku sudariusių pagrindus 1919 m. Versalio taikos sutarčiai, dar 1941 m. rugpjūčio 14 d. įpaskelbė mums gerai žinomą Atlanto Chartą. Joje numatyti tokie pokarinės santvarkos pagrindai:

1) Nebus teritorinių pakeitimų, kurių nenorės pačios tautos;

2) Tautos pačios pasirinktą valdžios formą, kokios jos norės;

3) Visos valstybės turės teisę vienodomis sąlygomis prekiauti ir naudotis pasaulio žaliavomis;

4) Bus laisvė nekliudomai plaukioti jūromis;

5) Bus nuginkluotos visos valstybės, kurios gresia užpulti kitus kraštus.

Atlanto Chartos paskelbtieji principai, atrodo, turėjo įgyti kur kas didesnės tarptautinės reikšmės, juos pripažinus ir patvirtinus Jungtinių Tautų Deklaracijai, 1942 m. sausio 1 dieną Washingtonė pasirašytai 26-šių valstybių, tarp jų ir Sovietų Sąjungos. (Greitai signalų skaičius pasiekė 40).

Antrojo pasaulinio karo metu Casablancaje 1943 m. sausio mėn. buvusi sąjungininkų valstybių galvų (Roosevelto ir Churchillio) ir Kaire -- 1943 m. lapkričio mėn. (Roosevelto, Churchillio ir Čiang-Kai-šeko) konferencijos neturėjo tiesioginio ryšio su pokarine Europos santvarka, nes pirmoji lietė tik

(Nukelta į 3 psl.)

-- Aš taip pat turiu ugnies!...

JAUNIMO TEMOMIS (2)

ŠYDO KRAŠTĄ PAKĖLUS

Besumuojant Antrojo jaunimo kongreso biudžetą, sustota prie impozantiškos mūsų sąlygomis skaitlinės -- 160.000 dolerių. "Tai keletų metų Altos, Bendruomenės ir Vliko biudžetas", pareiškė Vliko seime, Vliko pirmininkas dr. Valiūnas (Draugas, 12.22.1971).

-- Mūsų veikla netikėtai nemažės, bet stiprės, nes mes jaučiam jaunimo išjungimą ir norą išjungti mūsų veiklą, -- pareiškė dr. Valiūnas (cituojama iš to pat Draugo).

-- Mes kalbame apie jaunimo kongresą, mums jaunimo reikia. Šiandien vienos grupės rezoliucijoje pasakyta, jo jaunimas jiems pranešė, kad jie skeptiškai žiūri į antrąjį jaunimo kongresą, nes pirmojo kongreso dalyviai nebuvę įleisti atstovais į Vliką, kaip nariai, -- dėstė Vliko pirmininkas.

Iš tikrųjų, atrodo keistas "partinio" Vliko užsispyrimas eliminuoti iš savo darbo, į bendrąją talką skubančius jaunuosius. Tas, vis neturįs definicinių kontūrų jaunimas, siūlosi bendradarbiauti, bet nepatenka į talką. No vacancy!

Į politinio vieneto sudėtį natūralu įžengti atstovai, turinčiam pastovų savo politinio ir ideologinio veido vieneto mandatą. Tai lieka susitarimo klausimas, ar atstovas atstovauja gaušų ar negaušų nariais sambūri. Esminga: sambūris privalo būti konsoliduotas.

Efemeriškos organizacijos, suabstraktintų sąvokų pseudo-junginiai niekad nesutaps organiškai su griežtų apibrėžimų konfederacija, koks ir yra savo esmėje Vlikas. Tokiu titulu ir gauti tam tikri nusiskundimai po pirmojo jaunimo kongreso.

Tačiau, kitaip buvo šiame Vliko seime Detrote. To neapibrėžiam

junginio -- jaunimo -- atstovai reikėsi posėdžiuose ir vėl kalbėjo ne apie Vliko veikimo sferą, bet apie ... jaunimą ir jo problemas.

Laimingu esmei ieškoti aveju, pareiškimuose buvo pakeltas iliuzinio šydo kraštas. G. Karosas šitaip aptarė tą iliuzinio aptarimo grupę -- jaunimą -- kuriai norima suteikti vietą Vlike, pavesti politinio darbo sprendimus, reprezentuoti ilgalaikes laisvės kovų tradicijas: (iš Draugo, 1971.12.22).

Karosas teigė, kad jaunimui daugiau rūpi ne buvusi nepriklausoma Lietuva, kurios jie nematė, bet dabartinė Lietuva, jos vargai ir lietuvių laimėjimai. Kas yra naudingiau, -- Alta ar Bendruomenė, -- jaunimas nežino. Nežino taip pat, kas iš jų dirba naudingesnį darbą. Mes dažnai užmirštame, kad mūsų pagrindas, siela, yra Lietuvoje, ne Amerikoje. Mes turime sekti Lietuvos laimėjimus mokslo, sporto ar darbo veikloje, nors tai lietuviai ir turi atlikti su nemaloniomis USSR raidėmis. Mes turime išryškinti dabartinę padėtį ir reikalauti Lietuvai apsisprendimo teisės.

Dar vienas dalykas, kuris atšaldo mūsų jaunimą: jie laisvinimo darbe nemato konkrečių darbų. Jaunimo dėmesys Vliko darbams nėra labai žymus, nes daugumas nežino apie Vliko veiklą. Dar mažiau jaunimas žino apie Altą ir ką ji daro.

Ar apie tokią bendradarbių grupę kalbėjo Vliko pirmininkas, teigdamas, kad Vlikas ilgisi jaunimo paramos?

Savaime aišku, kad Karoso pareiškimas išprovokavo diskusijas. Diskusijose reikėsi tam tikras pragmatizmas, sutikti su faktu ir naudoti jį tiek, kiek jis naudingas. Buvo ir apmaudingų, bet skubiai nuramintų, pareiškimų. R. Sakadolskis rūpestingai aušino temperatūrą:

R. Sakadolskis pacitavo kongreso prezidiumo priimtą pareiškimą: "Neturi būti jokių abejonių, kad antras jaunimo kongresas vyks patriotinėje dvasioje su lietuvių tautos simboliais, trispalve, tautos himnu

ir bus duota proga svarstyti Lietuvos laisvinimo klausimus bei jaunimo išjungimą į laisvinimo darbą".

Kažkaip fatališkai nepastebėta, kad tai nėra seimo darbotvarkės tema. Tačiau būtų nuostabiai tikslu, strategiškai brillantiška, jeigu jau susiformavęs ideologinių jaunimo organizacijų sambūris (konfederacija) įstotų į Vliko sudėtį.

Neorganizuotos jaunimo grupės iliuzorinišdą pakėlus, Karoso nupieštas vaizdas sušiuropdė išpūdžius. Tačiau mes gi esame tikri, kad neolituanai, ateitininkai, skautai nėra lietuviškos istorijos ignorantai. Nėra lietuviškos realybės ignorantai šimtai tų, kurie pripildo stovyklas ir simpoziumus. Argi masiniai sugrižta sena dr. J. Basanavičiaus pratarė į "Auszrą": nežinantieji savo istorijos yra tamsuoliai?

Ir jeigu yra taip, padėtis kinta. Karoso pavaižduota jaunimo masė negali turėti pretenzijų į kvalifikuotą, politinį darbą, bet turi stengtis prusti, studijuoti, mokytis Lietuvos istorijos, politinės išeivijos ideologijos ir lietuviškų visuomeniškų pasaulėžiūrinių grupių programų. Juk dešimtys rinktinio jaunimo, niekeno neraginami, eina savo prasmingu keliu, lanko netgi sistematingo mokslinimosi Lituanistikos Institutą. Kodėl masės toleruojamos likti lietuviško visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo ignorantais?

Tai temos, į kurias privalo rezonuoti, visų pirma, lietuvių Bendruomenė. Iliuzinio šydo kraštą pakėlęs, Karosas didžiai padėjo problemą pastebėti, pajusti jos skaudulį, stengtis ieškoti gyduolių, net pasibaistėti esama padėtimi? Bet ar iš tikro toks visas jaunimas? Organizuotai ir inteligentiškai jo daliai, kaip ateities kadrams, būtina jungtis į politinį darbą.

Bet... visos tos temos nėra Vliko veikimo temos. Xerx

Mums rašo

KAS BUVO PASKUTINIS?

Š.m. sausio mėn. 7 d. Dirvos nr. V. Domeika rašydamas apie Šiaulių ap. teismą sako: "pirmuoju teismo pirmininku buvo M. Šurna, po jo -- Morkvienas ir pas-

DIE MAKERS

Experienced in auto trim molding dies. Overtime, long program, full benefits. Openings on days also nights.

CENTURY TOOL CO.
32201 NORTH AVIS
MADISON HEIGHTS, MICH. (3-6)

AUTOMATIC SCREW MACHINE SET UP MAN.

Minimum 5 years experience on Acme Gridleys.
Fringe benefits, long program.
ARMEX CORP.
313-588-6093 (3-9)

kutinis -- F. Bugailiškis".

Norėčiau p. V. Domeikos klaidą ištaisyti: N. Lietuvos respublikos paskutiniu Šiaulių ap. teismo pirmininku buvo mano brolis a.a. Pranas Baronas - Baranaskas, suimtas bolševikų 1940 m. birželio mėn., kalintas Šiaulių kalėjime ir iš ten išvežtas 1941 m. birželio mėn. 22 ar 23 d.d. Mirė Sibire 1944 m. eidamas 43 m.

F. Bugailiškis Šiaulių ap. teismo pirmininku buvo paskirtas vokiečių okupacijos metu.

K. Baronas
Hamilton, Canada

IR DAR KARTĄ APIE KALĖDINIUS SVEIKINIMUS...

I. Lankysta Dirvoje Nr. 2, sausio 7 d. skundžiasi ir šaukiasi "prietelio" Pumpučio, todėl aš, Pumputis ir atsiliepiu.

Noriu paklausti I. Lankystos, kodėl nepasirašėte savo tikros pavardės, jei kito asmens (mano) naudojate pavardę. Su užuojauta ir gailėsčiu pranešu Jums, kad aš, Pumputis parašiau kalėdinius sveikinius, sulig Jūsų išsireikimu, visiems su kuriais valgiau iš vieno kaitalo žirnių sriubą ir kurie man rašo, o neaukiojai spaudai nei draugijai kalėdinių sveikinių sąskaiton. Gaila, kad ir "akis" praradai beknaisiodamas po spaudą ieškant ten Pumpučio.

Prašau kitą kartą naudoti žmonių pavardžių savo "žurnalistikai", o jeigu iš tikrųjų nori parašyti atvirą (per spaudą) kalėdinį sveikinimą Pumpučii, tai pasirašyk savo pavardę, tuomet išsiaiškinsime ką Jūs norite man pasakyti ir kokios "laimės ar nelaimės" slėgia Jūsų šeimą.

Pumputis

NESANTAIKOS KOLCHOZUOSE

(Atkelta iš 1 psl.)

Iužę kolūkiečiai išdaužė skundiko Motužės trobos langus. Motužė pasiskundė rajono vidaus reikalų skyriui. Gavęs stiklą, skundikas ištiklino rėmus. Porai mėnesiu prabėgus langai ir vėl išbūrėjo. Į sceną jau išėjo liaudies teismas, kuris taip pat nepajėgė ką nors dėl langų daužymo apkaltinti. Per Motužės ir kitų kolūkiečių susitikimus, ne išvengiamus bendroje gyvenvietėje, prasidėjo barniai, tąsynės, susistumdymai. Motužė išivėlė į muštynes, kurias tarybiniam skundikui prielankus laikraštis vadina "provokacija". Tačiau kitos nuomonės buvo tardytojas. Remdamasis liudininkų parodymais, buvo nustatyta skundiko Motužės kaltė. Jis atsidadė kaltinamojo rolėje. Liaudies teismas nubaudė Motužę metams priverstinių darbų.

Vienok "Valstiečių Laikraštis" užsispyręs gina taybinio kolūkio šnipelį. Esą, Motužės budrumu valstybė atgavusi 15 ha tarybinės žemės

■ Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

A.A. KAZIMIERAS OLEKA

"Informacijos" pranešė, kad 1971 m. gruodžio 13 d. Muenchene mirė diplomuotas teisininkas, buvęs vidaus reikalų ministeris Kazimieras Oleka. Tai nusipelnęs nepriklausomos Lietuvos valstybinis darbuotojas, kuris vertas didelės pagarbos.

K. Oleka gimė 1880 m. kovo 4 d. Žardelių kaime, Kudirkos Naumiesčio valsč. ūkininkų šeimoje. Tėvai siekė jį išleisti į kunigus, todėl išsiuntė jį į Pilviškių pradžios mokyklą, vėliau į Marijampolės gimnaziją, kur, baigęs 5 klases, įstojo į Seinų dvasinę seminariją. Matyt, neturėdamas pašaukimo, K. Oleka po 9 mėnesių iš seminarijos išstojo. Nebe priimtas atgal į Marijampolės gimnaziją jis išvyko į Latviją ir įstojo Liepojuje į VI kl. Kadangi tėvai jo neberėmė, tai jis vertėsi privačiomis pamokomis. Nežiūrint sunkių mokymosi sąlygų, K. Oleka uoliai dalyvavo slaptose lietuvių moksleivių veiklose. Jis skaitė ir platino lietuviškus laikraščius, kėlė nusistatymą prieš caro režimą. Baigęs Liepojos gimnaziją, susitaikęs su tėvais ir gavęs jų paramą, jis įstojo į Tartu u-tą, teisių fakultetą. Vėliau persikėlė studijuoti į Maskvą. Aktyviai dalyvavo lietuvių studentų veikloje. 1905 m. jis dalyvavo Didžiajame Vilniaus seime, o po to vykdė seimo nutarimus Pilviškių apylinkėje.

1907 m., baigęs teisių fakultetą, K. Oleka pradėjo dirbti Kauno apygardos teisme. Dirbo ir mokytojo darbą: "Saulės" progimnazijoje dėstė lotynų kalbą. I pasaulinio karo metu jis gyveno Maskvoje, dirbo lietuvių pabėgėlių komitete, 1917 m. dalyvavo Petrapilio lietuvių seime, kur bandė sudaryti nepartinių atstovų grupę, apie 40 asmenų.

1918 m. balandžio mėn. K. Oleka grįžo į Lietuvą. Čia teko jam nemaža kovoti su vokiečių okupacine administracija. Perėmė iš vokiečių teismą, kaip taikos teisėjas. Paleido iš kalėjimo daug be pagrindo laikomų kalinių. 1918 m. pabaigoje buvo išrinktas į pirmąją Kauno miesto tarybą. Čia gynė lietuvių teises. Pravedė prieš lenkų frakcijos nusistatymą Laisvės alėjos pavadinimą. Kurį laiką dirbo Kauno apygardos teisme, buvo vyr. notaru. 1920.11.2 -- 1923.VI.28. K. Oleka buvo E. Galvanasko dviejuose vadovaujamuose ministerių kabinetuose vidaus reikalų ministeris. Beministruodamas sutvarkė policiją, pakėlė jos svorį. Drauge su žemės ūkio ministru J. Aleksa kovojo dėl lietuviškos valiutos įvedimo.

Nuo 1923 m. K. Oleka perėjo į advokatūrą. Iki 1926 m. gruodžio mėn. jis buvo žemės ūkio ministerijos juriskonsultas. Gerai pažindamas bolševikinius metodus, K. Oleka 1944 m. pabėgo su šeima iš Lietuvos į Vokietiją, kad apsisaugotų nuo vergijos.

Nežiūrint senyvo amžiaus, K. Oleka ir tremtyje veikė lietuvių organizacijose. Jis buvo Zanavykų Klubu narys, čia laikė nemažą paskaitų, dalyvavo diskusijose. Jis parašė didoką atsiminimų knygą "Taip buvo", kuri bus jo artimųjų draugų rūpesčiu išleista.

K. Oleka buvo atkaklus Lietuvos valstybės teisių gynėjas. Jis buvo iš prigimties apsigimęs lietuvis, kurio lietuviškumo niekas nepalaužė. Jis visą savo gyvenimą buvo ištikimas Lietuvai. Jo asmenyje Lietuva neteko pavyzdingo sūnaus. Jo šeimai ir artimiesiems reiškiamo nuosirdžia ir gilia užuojauta.

• 1971 m. gruodžio 10.12 d.d. Huettenfeldo ir Lorsche vyko Vokietijos lietuvių bendruomenės darbuotojų seminaras. Jame dalyvavo 24 apylinkių vadovai, 4 vargo mokyklų mokytojos-ai, VLB Tarybos 6 referantai, 5 igaliotiniai, visi VLB Valdysbos nariai ir kiti. Neaprašinėdamas šio seminario smulkmeniškai, tepateiksiu skaitytojams kai kuriuos duomenis.

• Dartmundo apylinkės pirm. Ev. Lukošaitis painformavo, kad jo vadovaujama apylinkė yra seniausias lietuvių telkinys Vokietijoje: ji pernai atšventė 50 m. sukaktį. Pranešė, kad įstojo 5 nauji nariai, bet kiek senų buvo, nepasakė. Atrodo, kad apylinkė yra negausinga.

• Kaiserslauterno apylinkės pirm. J. Peškaitis pranešė, kad apylinkėje 75 nariai, bet apylinkė veikia nepasizymi.

• Burgsteinfurto apyl. pirm. pažymėjo, kad apylinkė teturi 12 narių, kurie gyvena išsisklaide. Jokių renginių neįstengiamo suruošti.

• Huttenfeldo, vad. Romuvos, apyl. pirm. Sal. Antanaitis pranešė, kad apylinkė turi 40 narių. Ji siunčia dovanų siuntinius Suvalkų lietuviams, šelpia savo narius, patekusius į vargą, ruošia kultūrinės išvykas į teatrą, į baletą, lanko tarptautinėse knygų mugėse Frankfurte. Pernai pirm. S. Antanaitis suorganizavo didžiulį Vasario 16 d. minėjimą. Tai viena iš aktyviausių apylinkių.

• Bochoolto apyl. pirm. J. Gulbinas painformavo, kad apylinkė turi 28 narius. Apylinkėje veikia vargo mokykla, kurią lanko 8 mokiniai. Nariai yra dosnūs aukomis įvairiems lietuviškiems reikalams.

mės iš "privatininkiskai" nusiteikusių kolūkiečių!

"Tai liaudies kontrolei pasitarnavęs žmogus", pareiškia laikraštis, galvą dėdamas už šnipinėjimo ir provokacijos sistemą kolūkio gyvenime.

DVIEJŲ SAVAIČIŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Vyksta: birželio 8, liepos 13, rugpjūčio 17 ir gruodžio 21.

- Lietuvoje šios grupės praleis po 11 dienų.
- Norintieji pratęsti savo atostogas ilgiau, galės aplankyti kitus jų pasirinktus Europos miestus.

Ekskursijos išvyksta iš Bostono, New Yorko ir Montrealio.

Grupėse dalyvių skaičius ribotas — NESIVĖLUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į

Trans-Atlantic Travel Service

393 West Broadway
South Boston, Mass. 027127
Telefonas: 268-8764

Savininkė Aldona Adomonienė

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

SOCIALISTINIO LENKTYNIAVIMO BĖDOS LIETUVOJE

Laisvame pasaulyje darbai skirti laiką su-derina su to laiko bėgyje pagamintų gėrybių kiekiu. Tai yra tam tikros, darbo unijų sutartos normos su darbdaviu. Tik-tai naujos derybos ir nauja sutartis gali pakeisti normos tūrį. Laisvame pasaulyje neįmanoma vaizduotis vieną darbininką, sustojusį gretakito, besistengiantį pralenkti savo bendradarbį išdirbio kiekiu.

Kitaip yra sovietinėje darbo sistemoje. Ten yra permanentinė paskata, iki prievartos, nuolat ir nuolat didinti išdirbio normas. Tai atsiekiama falsifikuoto savanoriškumo priedanga. Pavienis darbininkas, arba cechas, arba artelė "iškviečia" bendradarbius "socialistinių lenktynių". Kas daugiau nudirbs per tam tikrą laiką?

Tą "kylio varymą savo draugui" stebi spauda, beria komplimentus iniciatoriams, skelbia "laimėjimus". Palengva nusistato nauja, padidintoji išdirbio norma. Viskas tai seniai pasmerkta laisvojo darbo rinkoje.

Tačiau kasdieniškoje buityje nyksta bet kuris "socialistinis patosas", kuriuo lenktynių iniciatoriai norėtų apvynioti tą darbininko išnaudojimą. Tad netrūksta skambių raginimų grumtis "socialistinėse". Centrinis kompartijos komitetas skelbia ir kviečia: "Vystant lenktyniavimą svarbu teisingai taikyti skatinimo priemones, ypač būtina sustiprinti dėmesį moralinėms paskatoms, kurios komunizmo statybos sąlygomis vis labiau darosi svarbiausiomis skatinamomis mūsų žengimo pirmyn jėgomis".

Komunizmo statyba, kaip seno dvaro ekonominis išsilaikymas, paremta darbininko išnaudojimu. Socialistinis lenktyniavimas yra ta kaukė, kuri pridengia darbininko išnaudojimą. Už socialistinio lenktyniavimo išdirbį atmokama premijomis. Tai tarytum atmokėjimas už akordinį darbą. Taip žmonės ir suprato tų "premių" reikšmę.

-- Tos premijos kažkaip nešildo, -- pareiškia vienas iš premijuotųjų ("Valstiečių Laikraštis", Nr. 147). -- Įteikia, ir keliauk sveikas. Negi kiekvienam prakalbą sakyti, ranką spausti. Taip degeneravo "socialistinis patosas". So-

cialistinio streikbreikio premija, žmonių akyse, yra pripuolamas uždarbis. Jeigu tokie pinigai išpuola, geriausia juos praleisti... prie vaisių stalo. Tad spauda aimanuoja, kad tos premijos pavirto tam tikru girtavimo skatinimu.

Kada skubus darbas nudirbamas, darbininkai žiūri į rikiuotoją. -- Sausas neišsisuksi, pabaigtuvių reikia. Laikraštis aprašo pabaigtuves:

"Pabaigtuvės įvyko. Susirinko "kaltininkai" iš darbininko B. Balčiūno trobą. Susėdo už stalo, nustatytos puslitrūs. Stikliukų skambėjimo klausėsi ir pati Genė Balaišienė (skyrėsi valdytoja ir komunistė), brigadininkas V. Narbutis. Paskui su valdytojos žinia vyrai "atlygino vaisingam šeiminkui" B. Balčiūnui. Tamsoje vienas kombainininkas iš bunkerio atseikėjo 600 kg. grūdų."

Pagerbimai už darbą pavirsta vagystėmis iš kolūkio sandėlių.

"Šilaukių skyrėsi valdytojas K. Čepukas su rengė "banketą" mechanizatoriams sėjėjams. Pripirko degtinės ir užkandos. Kad nebūtų skriaudos, pasiėmė sau kelis maišus žeminių kviečių".

"Einorių kolūkio pirmūnai, pirmininkas A. Raškevičiaus ir kolūkio valdybos iniciatyva pagerbti puotai paskerdus dvimetį veršį, padarė alaus".

"Linksmi kaip dūmai po 'pagerbimo dienos' šlittinėja Ignalinoje Aukštakalnio tarybinio ūki-takalnio tarybinio ūkio mechanizatoriai".

"Geriamą tokiomis progomis palei Molėtus ir Širvintas, Eišiškes ir Kaišiadoris".

Kolūkinėje sistemoje neišsvegiama "užpirtiti" darbininką, kad neišvirstų iš kolūkių išdirbio planas, už kurį savo galva atsako pirmininkas. Einama mažiausio pasipriešinimo keliu. Nebeapeliuoja į "socialistinę sąžinę", bet pagundo geromis vaisėmis darbą baigus. Degtinė ima vaidinti didelę reikšmę "komunizmo statyboje". Darbo pirmūnai tampa nepralenkiamais pirmūnais prie vaisių stalo. Iš kur gi vaisės? Iš kolūkio sandėlių.

"Kažkas baisaus!" sušunka "Valstiečių Laikraščio" korespondentas L. Grudžinskas, "Tik pagalvokite: pirmū-

Lietuvos byla...

(Atkelta iš 1 psl.)

grynai karo taktiką -- Ašies valstybių besąlyginę kapituliaciją, o ant roji Tolimuosius Rytus -- Japonijos imperijos likimą. Tačiau Teherano konferencijoje, įvykusioje 1943 m. lapkričio 28 -- gruodžio 1 d. (joje, kaip žinoma, dalyvavo Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Rooseveltas, Sovietų Sąjungos diktatorius Stalinas ir Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Churchillis susavo užsienio reikalų ministras ir kariuomenės štabų viršininkais), jau buvo sutarta ne tik derinti karo veiksmus ir politinę taktiką prieš Vokietiją, kad veikiau ji parkluptų, bet daug laiko skirta svarstymams, liečiantiems pokarinę santvarką: Sovietų Sąjungos užmačias į neužšalantį Baltijos jūros uostus, Lenkijos sienas ir kt.

Jaltos konferencijoje, įvykusioje 1944 m. vasario 4-11 d. (joje dalyvavo tie patys "Trys Didieji" -- Rooseveltas, Churchillis ir Stalinas su šimtais karinių ir politinių patarėjų), jau kur kas labiau ryškėja kai kurie pokarinės tarptautinės santvarkos paviekslo bruožai, Antaram pasauliniam karui artinantis priepaibos.

Šios konferencijos pradininkas buvo Rooseveltas, panūdęs įtraukti į karą prieš Japoniją Sovietų Sąjungą. Tačiau konferencijos metu pirmoje eilėje atsidūrė ir buvo sutarti kiti dalykai, pasiūlyti Stalino: Vokietijos režimo sužlugdymas jos nuginklavimas, nunacinimas ir suskaldymas, jos sunkiosios pramonės sunaikinimas, žemių apkarpymas ir iš jų vokiečių išvarymas, reparacijų sąskaiton vokiečių turto (imo nių įrengimų, mašinų) atėmimas ir darbo jėgos panaudojimas, Vokietijos gyvenimo lygio nusmukdymas ligi Vidurio ir Rytų Europos lygio; provizorinės Lenkijos rytinės sienos nustatymas, išvedant ją maždaug Curzono linija ir didelių žemės plotus, esančius nuo jos į rytus ir priklausiusius Lenkijai, perleidžiant Sovietų Sąjungai, o Lenkijai kompensuojant rytinėmis Vokietijos žemėmis. Taigi Rooseveltas ir Churchillis už Stalino pažadą įstoti į karą prieš Japoniją sutiko patenkinti visus reikalavimus. Tačiau Stalinas delsė ir Japonijai karą paskelbė tik vos kelias dienas prieš jos kapituliaciją. (Japonija kapituliaciją 1945 m. rugpičio 14 d., o Sovietų Sąjungai paskelbė karą tik rugpičio 8 d.).

nas prageria premiją? Bet stebimės, traukia-me pečiais, o paskui ir patys griebiamės lengvai pažabojamo arkliuko. Pastatysite, vyrai, karvidę iki vainiko - premijos užtikrintos! Šampane maudysitės!"

Praktškai Sovietų Sąjunga kare prieš Japoniją kaip ir nedalyvavo, tačiau gausiai pasinaudojo nugalėtojo teise -- atgavo visą teritoriją, perleistas Japonijai po 1904-5 m. karo, ir dar gavo Kurilų salyną, kuris Rusijai niekada anksčiau nėra priklausęs.

Vokietijai 1945 m. gegužės 8 d. be sąlygų pasidavus, Potsdamo konferencijoje, -- įvykusioje 1945 m. liepos 17 -- rugpičio 2 d., dalyvaujant Staliniui, Chruščiliui (ji po rinkimų pakeitė naujasis Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Attles) ir Trumanui, -- buvo ruošiamasi taikos sutartims su karą pralaimėjusiomis valstybėmis ir svarstomi bei aptariami pokario Europos santvarkos pagrindai. Potsdamo konferencijoje su tarta šie esminiai dalykai: 1) Rytprūsius padalyti į dvi dalis, šiaurinę dalį su Karaliaučiumi pavedant administruoti Sovietų Sąjungai, o pietinę -- Lenkijai; 2) buvusį laisvąjį Dancigo miestą atiduoti Lenkijai; 3) visas Vokietijos žemes, esančias Oderio ir Neisės upių rytinėje pusėje, pavesti Lenkijai administruoti; 4) Vokietijos karinę galią visiškai sunaikinti ir vokiečių tautą nunacinti; 5) Vokietiją padalyti į keturias okupacines zonas, jų valdymą pavedant Sovietų Sąjungai, Didžiąjai Britanijai, Jungtinėms Amerikos Valstybėms ir Prancūzijai; 6) patvirtinant Jaltos sutarimą, Lenkijos buvusias teritorijas į rytus nuo Curzono linijos perleisti Sovietų Sąjungai; 7) sudaryti užsienio reikalų ministrų tarybą taikos sutartims su Vokietijos kariniais satelitais Europoje paruošti. Tačiau nebuvo numatyta, kada įvyks su Vokietija taikos konferencija, kuri galutinai turėjo nustatyti Vokietijos ir jos kaimynų sienas.

Taigi Teherano, Jaltos ir Potsdamo konferencijų sutarimai aukštyn kojom apvertė Atlanto Chartos iškilmingai pareikštus pokario pasaulio sąrangos pagrindus ir tarptautinės santaukos principus, nes, kaip matyti, teritoriniai pakeitimai Europoje įvykdyti be pačių tautų sutikimo (prieš jų valią) valdžia primetinėta tokia, kokios norėjo Stalinas, bet ne dalijamųjų žemių žmonės, tautos.

(Bus daugiau)

ATITAI SYMAS

1) Dr. Tomas Žiūraitis, O.P., -- PROF. DR. AN-TANO MACEINOS NAU-JAUSIOS KNYGOS; "Dirva", 1972 m. sausio 5 d., Nr. 1, p. 5, trečiosios skilties antroji pusė. Čia išspausdinta: "Bažnyčios antitautiškumas -- tai Jos katalikiškumas"; turi būti: Bažnyčios antitautiškumas -- tai Jos katalikiškumas. Ten pat vietoj žodžių: "antitautiškumo", "antitautiškumo", "antitautinė" turi būti: antitautiškumu, antitautiškumo, antitautinė.

2) Dr. Tomas Žiūraitis, O.P., -- PROF. DR. AN-TANO MACEINOS DIDIE-

A.A. JONAS STEIKŪNAS

Netikėtai ir nelauk-tai 1971 m. gruodžio 11 d. iš gyvųjų tarpo išsi-skyrė mažos mūsų ko-lonijos narys Jonas Stei-kūnas. Velionis Jonas bu-vo 61 metų amžiaus, nors kuris laikas skun-dėsi širdimi, bet buvo judrus ir aktyviai daly-vo lietuvių gyvenime. Sekmadieniais vienas iš pirmųjų atvykdavo prie bažnyčios į lietuviškas mišias ir lietuvišku pa-pročiu, dalindavosi nau-jienomis su bičiuliais ir kaimynais.

Velionis Jonas Stei-kūnas gimė ir augo Taus-kūnų dvare, Kaišiadorių valsč., Trakų apskr. kur po karo tėvai buvo iš-i-giję dvaro centruką. Čia, vietinėse mokyklo-se, Jonas įsigijo pagrin-dinį išsilavinimą ir ge-rai pasiruošė pažan-gaus ūkininko parei-goms. Mylėjo žemę ir su ja buvo suaugęs.

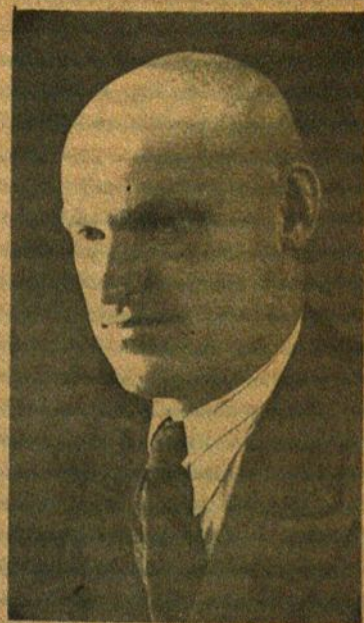
Lietuvoje aktyviai tal-kino savo tėvo pavyz-dingai vedamame ūkyje ir ruošėsi savaran-kiškam ūkininkavimui. Buvo aktyvus šaulys ir jaunalietuvis. Priklausė vietos ūkininkų organiza-cijoms, o vokiečių okupa-cijos metu buvo Kaiši-a-dorių valsč. viršaičiu. Tai tipišką Nepriklauso-mos Lietuvos auklėti-nis, didelis patriotas, nepalaužiamas lietuvis.

Užėjusi raudonojo ko-munizmo banga, nusavi-no turėtą nuosavybę ir, iš pavyzdžio ūkininko padarė elgetą. Negalė-jo tokio pažeminimo pa-kelti jautri Jono siela ir artėjant antrajai oku-pacijai, ryžosi apeisti numylėtą savo tėvynę ir trauktis į nežinią. Tuo laiku velionis Jonas jau buvo sukdres šeima. Vi-sa plačioji Steikūnų gi-minė pajudėjo į vaka-rus, o vėliau (1949 m.) persikėlė į šį kraštą ir įsikūrė sunkiosios pra-monės širdyje -- East Chicagoje, Ind.

Velionis Jonas dirbo plieno fabrike (Inland Steel Co.), bet niekaip negalėjo priprasti prie darbininko sąlygų ir pa-kęsti užteršto oro. Iš prigimties ūkininkas, kvėpavęs tyriausiu oru, negalėjo pakelti darbo-vietės triukšmo ir įval-riais kvapais, suodžiais bei dulkėmis užteršto oro. Visą laiką svajojo atsipalaiduoti nuo triukš-mingos aplinkos ir apsi-gyventi ramesniam ir nuošalesniam kampelyje. Deja, kai svajonės buvo ranka pasiekiamos (nes buvo beišeinąs į pensiją), Visagallo pa-tvarkymu, turėjo pasi-tenkinti amžinos ramy-bės vieta.

Gyvendamas East Chi-cagoje, buvo aktyvus daugelio organizacijų na-rys, o ne vienus metus dirbo ir valdybose. Ve-lionis buvo matomas lie-tuvių bendruomenėje, tautinėje sąjungoje, Bal-fe, meškeriotojų ir me-džiotojų klube.

JI DABARTIES KLAUSI-MAI: "Dirva", 1972 m. sau-sio 7 d., Nr. 2, p. 6, antro-sios skilties antroji pusė. Čia išspausdinta: "... toks Eulalio R. Baltazaras"... ; turi būti: toks Eulalio R. Baltazaras.

A.A. Juozas Steikūnas

Velionis Jonas paliko liūdinčią šeimą: žmoną Moniką, sūnus Algirdą ir Vytautą, dukrą Danutę su vyru John Kline ir seseris Eleną Pocienę ir Sofiją Steikūnienę su šeimomis.

Palaidotas šv. Kazimiero kapinėse, pagal lietuviškus papročius, greta savo tėvų. Paskutinį atsisveikinimo žodį kapinėse pasakė ALT S-gos East Chicagos skyriaus pirm. Antanas Juodvalkis.

Tegul Tau, Jonai, būna lengva šio krašto žemelė!

A. Juodvalkis

MIRĖ ANTANAS GINTNERIS

Chicagoje sausio 13 d. mirė Antanas Gintneris, sulaukęs 70 metų amžiaus.

Velionis tarnavo Cook apskrities ligoninėje ir pasnigus bandęs pavalyti sniegą, pasijuto blogai ir širdies smūgio ištiktas mirė toje pačioje ligoninėje.

Antanas Gintneris gimė 1901 m. vasario 9 d. Meištų km., Būblėlių vls., Šakių aps. Baigęs K. Naumiesčio progimnaziją kelis metus mokėsi Seinų kunigų seminarijoje, vėliau mokytojavo ir dirbo įvairiose Lietuvos vietovėse pašto viršininko pareigose.

Antanas Gintneris tremtyje buvo labai veiklus visuomeniniuose darbuose. Paskutiniu metu jis buvo Lietuvių žurnalistų Sąjungos Čikagos skyriaus pirmininkas, Balso direktorius. Aktyviai dalyvavo šaulių sąjungoje, Lietuvių Bendruomenėje.

Velionis buvo aktyvus spaudos bendradarbis ir daug dirbo prie kelių knygų.

Chicago lietuviai neteko darbštaus, visur suspėjančio, visiems padedančio savo kolonijos nario. Lietuviškoji spauda neteko uolaus bendradarbio.

MIRĖ KAZYS MOCKUS

Bostone sausio 8 d. mirė kultūrininkas, visuomenininkas, žurnalistas Kazys mockus, 60 metų amžiaus.

Velionis buvo gimęs 1910 m. liepos 4 d. Rikantų km., Kelmės valsč., Raseinių apskr. 1949 m. atvyko į JAV ir apsigyvenęs Bostone, suorganizavo liuanistinę mokyklą ir jai vadovavo. Veikė Amerikos Lietuvių Taryboje ir L. Bendruomenėje.

Liko žmona Marija, dukra Živilė ir sūnūs Valentinas su šeima ir Algis.

JOURNEYMAN CUTTER

Must be experienced and familiar with all kinds of label cutting. Union shop, all fringe benefits. Call collect (616) 459-6221.

An Equal Opportunity Employer (4-10)

Jis pats sakėsi esąs lietuvis

DOSTOJEVSKIS DUKTERS PARAŠYTOJ STUDIJOJ (2)

Meilė Dostojevskytė savo tėvo biografiją tikėjosi paskelbti 1921 m. Rusijoje, kai ten iš anksto buvo renigamasi minėti Dostojevskio 100 metų gimimo sukaktis. Tačiau revoliucija tuos pasirengimus paskandino chaosu, pati studijos autorė atsidūrė Vakaruose. Ir tada, kai sudrumsiti vandenys šiek tiek ap-rimo, Stalino tramdomi rusai ilgesnį laiką Dostojevskį ir jo kūrybą bandė nustumti į užmarštį, nors jis buvo caro katorgininkas, revoliucijos pranašas, tik giliai tikėjęs Kristaus Žmogaus pergalę, o ne apokaliptinio žvėries išigalėjimą. Dabar jo veikams Rusijoje vėl uždegti žali žiburiai, bet kritikai tebebyloja, kad marksistinei estetikai Dostojevskio kūryba vis dar bebesanti sunkiai įkertama mįslė.

Nelemtom aplinkybėm susidėjus, Dostojevskytė savo studiją, pavadintą Feodoras Dostojevskis, paskelbė 1921 ar 1922 m. Paryžuje, ne rusų, o prancūzų kalba. Vakarų Europoje ir Amerikoje jos darbas labai greit susilaukė tikrai gyvo atgarsio, buvo teigiamai ir dalykiškai vertinamas, laikomas to meto literatūrinio gyvenimo naujiena, idomybe, sensacija. Netrukus veikalas buvo išverstas į vokiečių, anglų, ispanų ir italų kalbas (jei teisingai prisimenu, ir į japonų ar kinų kalbą). Amerikoje Dostojevskytės studijos vertimopasirūpino Yale universitetas, o Anglijoje -- Oxfordo universitetas. Aš turiu Yale University Press leidinį, išleistą 1922 m., spausdintą D. Britanijoje, tai, matyt, kad anglai ir amerikiečiai tuo reikalu buvo sudarę sąjungą. Pažymėtina, kad vertimai į vokiečių ir anglų kalbas Dostojevskytės buvo autorizuoti, vadinasi, jais galima pasitikėti, kaip originalu.

STASYS SANTVARAS

Jei Vakaruose Dostojevskytės studija susilaukė objektyvių vertinimų, reikšmingo dėmesio ir šilimos, tai rusams, baltiems ir net raudoniams, ji buvo didžiai nemalonius aki-brokštas, ižeidimas, tartum pastangos pagrobti jų genialų rašytoją. Ir jie, kur begalėdami, stengėsi Dostojevskytės darbą sumenkinti, jos pasisakymus suniekinti, visą studiją paversti nesveiko žmogaus pasaka, nors... yra ir daugiau Dostojevskio biografų, kurie dėl jo kilmės, dėl jo lietuviškumo, su rašytojo dukterim nesiginčija, atvirksčiai -- pripažįsta, kad ji skelbia tiesą (Močalskis, Froyat ir kt.). Be abejonės, rusų reakcija vieną kitą net ir literatūros žmogų suklaidino, ši bei tą laimėjo, tačiau neatrodo, kad jų piūtis būtų buvusi labai sėkminga. O kaip būtų gera, kad Dostojevskytės darbą jie pasistengtų pažiūrėti beapydo, be arogancijos, be apriorinio neigimo, nes tame veikale yra tiesų, kurias ne pro šalį būtų rusams pažinti ir apmąstyti.

Dabar mėginkim pasiekti Dostojevskytės pasakojimą, kuris mums yra reikšmingas net keeliais požūriais: a) kaip tiesioginis ir pirminis šaltinis Dostojevskio asmenybei pažinti, nes dukters paliudijamas, b) kaip samprotavimai apie lietuvių ir Lietuvą, c) kaip savo laiko steigmena, gal net fenomenas, drąsiai ir atvira prabilęs apie mūsų kraštą ir tautą.

Savaime suprantama, 285 pusl. knygos neimama šitokio pobūdžio rašiny atskleisti. Aš pa-bandysiu duoti, ir tai padaręs gana subjektyvią atranką, tik vieną kitą būdingesnę faktą, be abejonės, tik Dostojevskytės veikalo šešėlius,

tik vieną kitą jo atspindį, kai kur įterpdamas ir savo komentarą.

Feodoras Dostojevskis gimė 1821 m. lapkričio 11 d. Maskvoj, mirė 1881 m. vasario 11 d. Petrapily. Jo tėvas Mykolas buvo medicinos daktaras, žmogus išdidus, energingas, veiklus, nestokojęs rūpesčio savo vaikams, kaip lietuvis bajoras, Maskvoj bandęs gyventi izoliacijoje nuo rusų, saugojęs ir savo vaikus nuo rusiškų įtakų, savo namų kiemą apsitvėręs aukštom tvorom, lyg pilies sienom; dėl to būsimasis rašytojas Feodoras Maskvoj visai neturėjęs draugų, net miesto gerai nepažinęs, nerandam Maskvos ir jo kūryboj.

Tai toks paveikslas, kurį dukterė skyrė savo tėvo vaikystei ir jo ankstybajai jaunatvei.

Dostojauskų pavardė Lietuvoj tebėra gyva iki šių dienų. Ar kurie nors iš tos pavardės savininkų turi koki nors giminytės ryšį su Dostojevskiais -- kas šiandien galėtų tą mįslę išpėti? Dostojevskytė liudija, kad jos tėvo senoliai yra kilę ne iš istorinės, bet iš etnografinės Lietuvos. Jų sodyba, jų dvaras, vadinamas Dostojava, prieš I-jipasaūlio karą buvęs Minsko gubernijoje, netoli Pinsko, apsuptas pelkėm ir miško masyvu (Dostojevskis, kaip ir kiti lietuviai, mišką labai mylėjęs).

Dostojevskiai esą lietuvių bajorų sena gimtinė, kovojusi su savo ginklais po Radvanų vėliava. Kai kuriuos tų senobinių ginklų ir papuošalų Dostojevskio šeima išsaugojusi iki mūsų dienų -- Dostojevskytės motina visa tai atidavusi Dostojevskio vardo muziejui Maskvoj.

Dostojevskiai buvę katalikai, įtakinga giminė, nes jų priežiūrai kurį laiką buvęs atiduotas ortodoksų vienuolynas;

esą rasta dokumentų, liudijančių, kad katalikai Dostojevskiai nebuvę labai švelnūs ortodoksų vienuolių globėjai. Bet, kiek esą žinoma, visi Dostojevskiai buvę mokyti, išėję Lietuvos jėzuitų mokyklas, galimas dalykas, studijavę Vilniaus Akademijoje.

XVII a. pabaigoj, kai rusai okupavę Lietuvą, jie Dostojevskį Dostojava jau neberadę -- visa šeima buvo persikėlusį į Ukrainą. Dostojevskytė nepasisėkė surinkti daugiau žinių apie Dostojevskius Ukrainoje. Galvojama, kad arkivyskupas Steponas Dostojevskis šeimą supravoslavinęs.

Meilė Dostojevskytė savo studijoje nemažai kalba apie savo tėvo kilmę, visur pabrėždama jo lietuviškumą, kai kur romanizuotą ir lotynų kultūros paveiktą lietuviškumą, kalba apie jį kaip žmogų ir savo laiko kankinį. Išpūdziai niūrūs ir skaudūs, anaipol negalėtumėm tarti, kad Dostojevskio gyvenimas buvo rožių ir lelijų laukai. Jis buvo epileptikas, sirgo nuomario liga. Dukterė teigia, kad ši negalia jį prisilėgė po velky baisios nelaimės, kurios rašytojas negalėjęs pamiršti visą gyvenimą: tada jis buvo Petrapiilio Karo inžinerijos mokyklos studentas, tada mirė jo motina, tėvas metė gydytojo praktiką Maskvoj, išvyko į savo dvarą, pradėjo stipriai gerti, ten susivaidijo su savo baudžiauninkais, kurie netrukus, arkliais važiuojant į kitą dvarą, jį užmušė, o patys plačioj Rusijoje nesurandamai pradingo. Feodoras taip skaudžiai išgyvenęs tą nelaimę, jog, neilgai trukus, jį ištikė pirmieji nuomario priepuoliai.

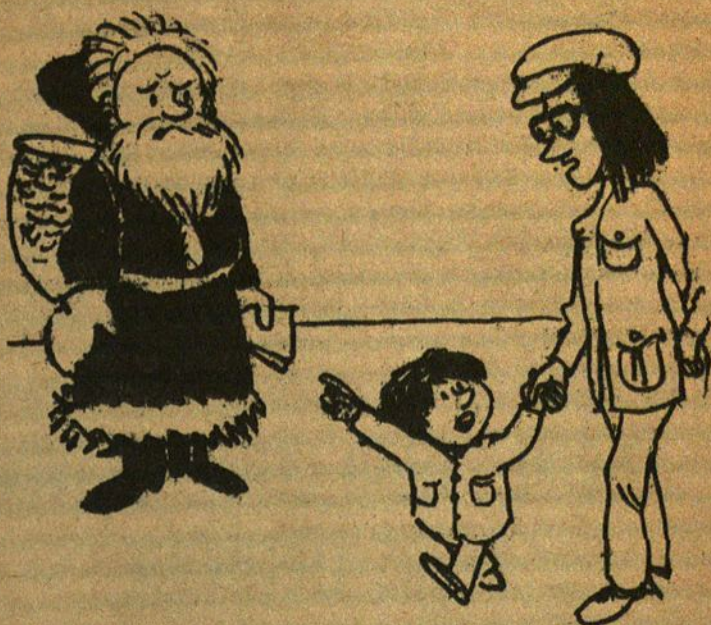
(Bus daugiau)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• Švietimo Gairės. Lietuviškojo ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai. Nr. 5 (9). 1971 m. Leidžia JAV LB švietimo Taryba. Reduoja Petras Maldeikis, Juozas Masilionis ir Antanas Rinkūnas. Žurnalo mecenatas Lietuvių Fondas. Numerio kaina 1 dol. Gaudamas pas JAV LB šv. Tarybos išd. Stasį Rudį, 415 Plum St., Michigan City, Ind. 46361.

J. GRAUDA

Apie Senį Šaltį

-- Žinrėk, mama, tai Karolis Marksas!

Metų sąvartoje žmonės trupučiuką sujaudinti. Atrodo, jeigu kinta metų skaitmuo, turi įgerą keistis ir gyvenimas. Niekas nenori nė žvilgtelti į senų metų balansus, kur visad daug karų, vaidų, ligų ir klaidų. Visi entuziastingai linki vienas kitam šaunių dangiškų migdolų. Visi naiviai tiki, kad Kalėdų senis bus dosnus, malonus ir geras. Gal būtų tokios optimistinės nuotaikos, kaip ant lengvų sparnų, kyla dėl nesuskaitomų taurių rikiuotės.

Kalėdų Senio tema ima skambėti net rimčiausių leidinių puslapiuose. Kalėdų Senis! Ir kas nenorėtų, kad tas senas išdaigininkas būtų jam geras? Kas nenorėtų, kad jo kojine, rūpestingai pakabinta prie ugnyno ar lovos, nebūtų pripildyta saldainiais, riešutais ir švilpynėmis, reikalingomis Naujuosius metus pasitikti?

Tarp naujienų iš Lietuvos randame tarybinės Eltos pasirašytus tvirtinimus, kad ten smarkiai reiškesi... Senis Šaltis. Iš dokumentacinės iliustruotos medžiagos matome, kad Senis Šaltis nepaprastai panašus į seną mūsų pažįstamą Kalėdų Senį. Ilga, kudlota barzda, plati skrandas, pursli kepurė, maišas su dovanomis ant nugaros -- viskas rodo, kad Senis Šaltis taškas taškan Kalėdų Senio atatikmuo.

Stengdamiesi išaiškinti tą klausimą, kreipėmės į atitinkamus organus.

-- Teko patirti, kad šiais metais kaž koks Senis Šaltis, užsigrimavęs kaip Kalėdų Senis, reiškesi Lietuvoje. Detalizuokite įvykį. Ar slypi čia koks politinis pamušalas?

Mums atsakė:

-- Ne "kaž koks" Senis Šaltis, bet tikras, autentiškas Ded Moroz, susijęs su tarybinės santvarkos dialektika. Tik liguistas emigracinių veiksmų fantazavimas čia ižiūri politinį pamušalą. Reikalas perdėm tarybiniai -- buitinis. Senis Šaltis lankėsi mokyklose, komjaunimo rateliuose. Ir užgrimuotas jis ne kaip buvęs Kalėdų Senis, bet kaip Karolis Marksas!

Mes paklausėm:

-- Jeigu tai Ded Moroz, ar vaikai privalo šneinti jį rusiškai?

-- Senis Šaltis visad lydimas vertėjo. Vaikai gali reikšti savo pageidavimus ir lietuviškai. Bet...

-- Bet? -- pagavome mes klausimo pagilini-mą.

-- Jeigu prašnekina rusiškai, rezultatai būna geresni.

-- Dar vienas klausimas, -- sušukome, bijodami prarasti kontaktą, -- kur dingo senas Kalėdų Senis?

-- Už atžagareviškas pažiūras ištremtas, tai yra, savanoriškai išvyko į Sibirą.

KARALIŪNUI REIKIA KRAUJO

VYT. ALANTAS

(2)

Novelė

-- O su daktarais būna dar juokingiau, -- nedelsdamas dygiai atšovė Vytenis. -- Kai jie nesuranda paciento ligos, tai nustato diagnozę, kad jo skilvyje burtininkas šnabzdūnas trypia fokstrotą su raganomis, -- Vytenis nusijuokė patenkintas, tartum būtų vykusiai atmušęs teniso sviedinį aiškiai taikydamas į burtininkų mediciną, apie kurią Styvas buvo parašęs knygą.

Laima apmetė akimis visą rūšį: viskas buvo ramu ir savo vietoje. Vieni svečiai juokavo susimetę būreliais, kiti gurkšnojo susėdę pasieniais ir niekam nebuvo nė galvoje, kad prie baro vyksta aštri žodžių dvikova.

Styvo veide Laima nepastebėjo jokios atmainos: regėjos, ta žodžių fechtuotė jam buvus nebuvus, bet ji nerimastaudama žvilgčiojo į Vytenį. Iš paviršiaus jis irgi atrodė ramus, tik jis kartas nuo karto nekantriai brūkstelėdavo per plaukus savo ilgais, plonais pirštais, o tai buvo ženklas, kad nervinantis. Ji nebe juokom ėmė nuogąstauti, kad dialogas neįsisiūbuotų per toli ir jos draugai nesusipyktų, bet tuo

metu vėl pasigirdo muzika, ir ji išėjo šokti su Styvu.

-- Ko tas mūrininkas nori iš manęs? -- paklausė Styvas lūkterėjęs.

-- O ko tu nori iš jo? -- ji šaltai pažiūrėjo jam į akis: Styvo tonas jai pasigirdo užgaulus.

Styvas neatsakė nieko, ir kurį laiką jie šoko tylėdami. Laima su malonumu atsidavė šokio ritmui tvirto vyro glėbyje. Paskum Styvas paklausė:

-- Žinai kokia šiandien diena?

-- Žinau, mano gimtadienis, -- ji atsakė atsainiai.

-- Ir dviejų metų sukaktis. Atsimeni, Patricia atvedė mane į tavo gimtadienį prieš dvejis metus?

-- Tikrai? Datas paprastai geriau atsimenu moterys, -- pastebėjo Laima pusiaujuokom.

-- Ta data man labai atsimintina... Noriu pasakyti, kad šis mano svečiavimasis pas tave bus paskutinis, žinoma, jei reikalai nepakrups kitaip.

-- Paskutinis? Kodėl paskutinis? -- Laima labai nustebė.

-- Lygiai už savaitės išvažiuoju atostogų į Europą. Nežinau gal užsienyje užtruksiu ilgai, tik tiek aišku, kad į šį miestą nebegrišiu: gavau pakvietimą dirbti mokslinį darbą Mayo klinikoje.

-- Bet, man rodos, tu čia perėmė iš tėvo didelę praktiką?

-- Nemėgstu čiupinėti su ligoniais: praktiką perleidžiau kitiems. Noriu atsidėti tik moksliniam

darbui.

-- Man didelė staigmena: niekad anksčiau nekalbėjai apie savo planus.

-- Argi? Man jau 28 metai: metas sutvarkyti savo šeimos reikalus. To savo sumanymo niekad nuo tavęs neslėpiau, priešingai, ne kartą apie tai kalbėjau. Gaila, turiu prisipažinti, man nusibodo klabinėti duris moters, kuri nenori pasakyti: taip ar ne! Tu žinai, Laima, aš tave myliu ir jei tik nuo manęs būtų parėję, mes jau seniai būtume išvažiavę medaus mėnesio. Tiesą sakant, dar ir dabar ne per vėlu: tik tark žodį, ir mes tavo gimtadienio šventę paversime sužadėtuvių ir Europos važiavimu kartu.

-- Suprantu, kadangi aš neapsisprendžiu, tai tu bėgi iš mūsų miesto.

Tuos jos žodžius jis nuleido negirdomis ir kalbėjo toliau:

-- Čia dar yra kitas dalykas. Aš esu ramaus, sėslaus būdo vyras ir noriu, kad mano šeimoje būtų ramybė, žodžiu, man reikia rimtos, išsimokslinusių žmonos. Man rodos, iš mūsų išeitų ideali mokslininkų pora. Tu baigai biologiją ir galėtum dirbti kaip mano asistentė. Prisipažinsiu, nemėgstu kautis dėl moters. Gal ir sakoma, kad moteris esanti pilis, kurią reikia paimti, bet aš nepriklausau prie tokių karžygių veislės: meilė, vedybos man ne užkariavimas, o draugiškas ir nuoširdus abipusis susitarimas.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVIŠKA GĖLĖ DIDMIESČIO PAVĖSYJE

Marijos Sims-Černeckytės poezijos knyga

Mano pažintis su Marija Sims - Černeckyte siekia 1937 m. kada Amerikoje lankėsi iš Lietuvos sportininkų irporos žurnalistų ekskursija. Mes tada apkeliavome pusę Amerikos ir sustoję Detroite viešėjome vaišinguose ponų Sims namuose. Bet tai buvo trumpa pažintis, kuriu trūko mums grįžus Lietuvon ir vėl atsihaujino 1948 m. jau mums esant vakarų Vokietijoje. Tais metais išėjo antras Marijos Sims eilėraščių rinkinys "Mano Dainos" kurią recenzuodamas "Mūsų Kelyje" aš tarp kit ko pabrėžiau, kad "Marija Sims kaip buvo taip ir liko nesvyruojanti, šviežia iš Lietuvos kultūrinio podirvio išaugusi ir didmiesčio pavėsyje nepritapsi gėlė" (Mūsų Kelias, nr. 57, 1948 m.).

Keletą kartų skaitydamas Marijos Sims eilėraščius stebėjau tuo faktu, kad jos poezijoje nė kiek neįtamos svetimos įtakos, nors ji svetimos kultūros krašte išgyveno daugiau kaip pusę savo gyvenimo. Redaguodamas pirmąją "Ant Kryžkelių Senų" laidą ir rašydamas poetės biografinę apybraižą aš ją paklausiau, kaip tat atsitiko, kad ji savo kūryboje išvengė svetimų įtakų. Ji man atsakė:

-- Dėl to, kad aš buvau per daug pasidavusi lietuviškai įtakai.

Tuos žodžius jipatvirino ir savo kūryboje. Sakysime eilėraštyje "Ne palūžus" (62 psl.) ji baigia šiais žodžiais:

Mane kūrė, mane ugdė
Lietuvos siela.

Antroji "Ant Kryžkelių Senų" laida prasideda skyriu "Gyvenimo Aidu" ir to paties pavadinimo eilėraščių, kurio

VYT. ALANTAS

pirmas posmas skamba taip:

Gyvenimo aidu
Svajodama skrendu, --
Vien meilė ir dainoj
Aš laimė terandui!

Jei čia mums būtų sunkoka paaiškinti, ką poetė turi galvoje sakydama, kad ji skrendanti "gyvenimo aidu", tai mums visai aišku, kad ji skrenda svajodama ir rasdama laimę "meilėje ir dainoje". Svajoti mes maždaug visi svajojame, bet, žinoma, poetės svajonės yra kitokios, kaip kad mūsų, eilinių žmonių, ir mes laimę randame toli gražu ne vien tik "meilėje ir dainoje"...

Apie Marijos Sims meilės lyriką kalbėsime vėliau, o čia pasistengsime suprasti ką ji turi galvoje, sakydama, kad laimę randanti ir dainoje. Yra žmonių, kurie mėgsta dainuoti, tik, man rodos, kad dainuodami jie randa tik laikiną pasismaginimą, kuris nedaug ką turi bendro su laime. Sakydama, kad ji randanti laimę dainoje, be abejo, ji nori pasakyti laimę randanti kūryboje. Man čia to skirtumo nebūtų nereikėję aiškinti, jei nebūčiau žinojęs Mariją Sims buvus didelę dainininkę, chorų dalyvę ir operečių vaidintoją. Mums, be abejo, būtų neįmanu pasakyti, kiek ji laimės rado, kaip dainininkė viešiuose pasirodymuose, bet man nėra jokios abejonės, kad jos tikroji laimė buvo ne viešiuose pasirodymuose, o kūrybiniame susikaupime prie rašomojo stalo t.y. toje dainoje, kurią ji išdėnavo savo knygų puslapiuose.

Taigi, kūryba Marijai Sims yra vienas

laimės šaltinis. Kitas laimės šaltinis yra meilė. Jos meilės lyrika daugiausiai tilpo gražiai pavadintame skyriuje "Sielos Mirazai". Meilės, mirties ir, sakyčiau, gamtos temos amžinos ir neišsemiamos. Nėra meilės vien tik laimingos ir nėra meilės vien tik tragiškos. Taigi, ir Marijos Sims meilės lyrika blaškosi tarp džiaugsmo, liūdesio, ilgesio, skausmingų ir tragiškų momentų ir žaismingo flirtu kai ji sako:

Žvilgsniais gaudė, flirtais žaidė
Ir sugavo man akis.
Nusiskubinau į sodą...
Vyšnios žydi, štai ir jis...

Kalbant aplamai, nors kartais poetė ir nori būti nusiteikusi žaismingai, bet meilė Marijos Sims poezijoje daugiausia yra tragiška. Jei poetė kartais meilės laimės pagauta entuziastiškai uždainuoja: "Mums nusilenkė dangus, visur spindi meilė mūsų", tai skaitydamas jos knygą skaitytojas daug kur ras rašytojos išsisakymų apie "tuštumą ir niūrius, klaidius pavėjus", apie atplisnojančią "vienumą" ir t.t.

Taigi, meilė yra didelis Marijai Sims kūrybai įkvėpimo šaltinis, bet tų šaltinių yra ir daugiau. Labai daug vietos Marijos Sims poezijoje yra paskirta patriotikai. Taip pat ne paskutinę vietą užima motinos kultas, Lietuvos praeitis ir gyvenimo filosofija (daugiausia pesimistinė). Poetė yra kilusi iš suvalkiečių ūkininkų šeimos, tad ir Lietuvos ūkininko tema rado atbalsio jo raštuose, tačiau Lietuvos gamtos temų nedaug.

Skyriuje "Lietuva ir Pasaulis" tilpo Marijos Sims patriotika. Čia ji išdėnuoja savo tėvynės ilgesį, mini savo gimtąją sodybą, pakartotinai liečia partizano ir tremtinio temą, nuoširdžiais posmais apdainuoja savo motiną. Ypačiai norėčiau čia paminėti eilėraštyje "Tiesiu rankas" (177 psl.) ir pacituoti vieną poemą, kur tėvynės meilės jausmas prasi-veržia su nepaprasta jėga. Ji sušunka:

Tiesiu rankas į tavę šaukiančią
ir nelaimingą
Ir savo širdį siunčiu tau vienai!
Tėvyne mano, protėvių žemele,
Tik tau, tik tau aš šiandien
gyvenu!

Skaitytą skyrelių užvardintą "Gruoblėtais keliais" pagalvoji, kad čia poetė kalba apie Lietuvą, kur "gruoblėtų kelių" tikrai netrūko, tačiau lengva suvokti, kad čia rašytoja kalba apie savo asmeninio gyvenimo "gruoblėtus kelius". Eilėrašties užvardintas (Nukelta į 6 psl.)

Rašytoja Petronėlė Orintaitė tarp Los Angeles lietuvių 1961 metais. Sėdi iš kairės: Petronėlė Orintaitė, Vanda Mažeikienė, Stasė Batkienė. Stovi: Antanas Mažeika, Antanas Batkus ir Kazys Janutis, L. Briedžio nuotrauka

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ -- APYBRAIŽININKĖ

P. ORINTAITĖ yra išvairiusi platų barą mūsų literatūroje. Ji yra skaitytojams žinoma kaip poetė, beletristė (romanistė ir novelistė), vaikų literatūros kūrėja. Ji mūsų literatūroje reiškiasi nuo 1926 m. Jos plunksnai priklauso apie 17 poetinių ir prozinių veikalų. Ne tik savo raštų gausumu, bet ir jų vertingumu ji yra didžiai nusipelniusi rašytoja. Jos raštų yra išversta į latvių, švedų, suomių, lenkų, vokiečių ir anglų kalbas.

1971 m. pabaigoje "Nidos" leidykla Londone išleido P. Orintaitės apybraižų rinkinį "Liepalotų Medynuose". Rinkinyje išspausdintos šios apybraižos: "Vakaras Metropoly", "Kalmų gatvėje", "Kapas dirvoje", "O, Gott sei Dank", Valsietis nuo Vabalninko", "Vieskeliu", "Ilgatrobė", "Tarpusventis" ir "Liepalotų medynuose". Ilgiausia iš jų yra "Vakaras Metropoly", kitose turi apie 20 ar mažiau puslapių.

Apybraiža yra literatūros rūšis, kuri grindžiama faktine, dokumentine medžiaga, realiais įvykiais, psichologiškai ryškiais žmonėmis. Apybraižų yra visokių: mokslinių, publicistinių, grožinių. P. Orintaitė yra rašytoja menininkė, kuriai kniet puoselėti grožinę apybraižą. Ir ji puoselėja šią literatūros rūšį su dideliu meniniu įkarščiu.

Dvi apybraižos yra skirtos mūsų žymiesiems rašytojams psichologiškai paanalizuoti. Jose autorė, remdamasi faktais ir prisiminimais, narplioja sudėtingus V. Krėvės, V. Putino ir B. Sruogos asmenis. "Vakaras Metropoly" mums pristatydina V. Krėvę ir V. Putiną paprastoje, gyvenimiškoje aplinkoje, iš pradžių kukliame studentų kambarėlyje, Ožėskenės gatvėje, o vėliau "Metropolyje". Šit kaip jų paveikslus nutapė au-

STEPAS VYKINTAS

torė: "Abu toki skirtin-gi, sakytum -- Vaižgan-to Rimai ir Nerimai. Vienas liaunai aukštas, ištekinis grakštuolis, dailiai sužėlusia šėveliū-ra ir vyriškopatrauklu-mo veidu, gi antrasis -- mažutis, smulkutis, pilkutis, kaip eilinis spirgelis (betgi -- karčiai kietas tas spirgas, ne bet kieno perkandamas!)

Putinas -- tylus ir pasyvus, net baugstokas. Uždaru būdu įsigimęs ir vienatviškas. Žmonė-se vis besivaržęs, vis lyg nejaukiai pasijuntęs ir -- be paliovos drovu-mu kaistas.

Ogi Krėvė -- toks besaiskis šnekūnas, nuolatos devynbalsiu strazdu čiulbęs ir žodžių sriūtimis be perstojo purškias...

Ir ko tas šnekūnas, "nenuorama dekanas", nepripurškia! Ir apie savo artimuosius draugus, kaip pvz. L. Karsaviną, kuriam humoristiškai sidlo susilietuvinti pavardę į Kars-Aviną! Ir apie savo fakulteto profesorius: Tumą-Vaižgantą, S. Čiurlionienę, Albina Herbačiauską, Vabalą-Gudaitį ir kt. Ir net apie pašalinius asmenis, kaip pvz. Faustą Kiršą! Kiek tas plepūnas paradoksų prižarsto! Pvz. apie Herbačiauską: "Ne, aš visai neneigiu Albino gabumų ir originalumo. Gal būtų, jį už mus visus dešimtį kartų gabesnis. Bet, de-ja, trūksta vienos smulkmėnos... To minimumo, kuris kiekvienam, net ir aukščiausių dausų poetams, privalus: sugebėti žemišku žmogum gyventi. Ne vien padebesiais bastytis ir dvasio mis vaidintis". Tačiau šalia paradoksų yra ir "bobiškų" apkalbų, kuriuos "amžinajam" dekanui netinka. Pvz. apie F. Kiršos pomėgį skolintis ir už skolintus pinigus pas Konradą juodą kavutę siurbčioti... Ir daugiau plepaliukų, dėl kurių teisingai jo bičiulis

L. Karsavinas pasipiktina: "Mūsų dekanui ... pravartu būtų pastudijuoti nors kiek -- gal pedagogikos? Paskole-gą Vabalą... kad išmokyti nusikratyti palinkimo -- vaizduotės pagundoms... Per daug jis mėgsta nuslysti į pašnėkas... su nevisai grynais prieskoniais. Fakulteto viršininkui privalu laikytis daugiau padoraus orumo..."

Ar taip V. Krėvė tauš-kė "Metropolyje", ar ne, mes negalime patikrinti. Tai žino tik rašytoja. Gal ji į Krėvės lūpas ir savo sakinių nemaža įmovė. Juk stenografiškai ji Krėvės šaipalų neužrašė. Bet kaip ten bebūtų, V. Krėvė apybraižoje išėjo įdomiausias. Trūko toje draugystėje tik Albino Herbačiausko, kuris būtų Krėvę sutasęs.

Kita literatūrinė apybraiža apie Balį Sruogą, "Valstietį nuo Vabalninko". Čia autorė su akademiniu rimtumu gvildo Balio Sruogos asmenybę. "Viena gabiųjų fakulteto galvų, savitai mokslingas ir veržliai pažangą daręs, Ballys Sruoga mums prieš akis stoja gyvu pavyzdžiu kaip grynakraujis valstiečio sūnus nuo Vabalninko. Žymiausiuose Rusijos ir Vokietijos išminties centruose inteligenciją subrandinęs, aukščiausius mokslus pasiekęs ir talentingu rašytoju sušvities, jis tačiau išsilaikė nieku nesuklaidinamas nuo gimtinio kelmo šaknies: vis toks pat gyno grūdo aukštaitis, tokio pat lietuviškai tiesioginio būdo ir paprastos elgsenos bei išvaizdos, tokio pat nesusukto žodžio, nemeluoto mosto asmuo". Apoteoziniu stiliumi srūva visa apybraiža apie Sruogą. Trūksta apybraižai platesnės sąsajos su tėvais, su aplinka.

Kitos septynios apybraižos yra skirtos kaimo ir miesto būčiai pavaizduoti. Joms medžiaga taip pat paimta iš gy-

(Nukelta į 6 psl.)

Poetė Marija Sims

P. Orintaitė...

(Atkelta iš 5 psl.)

venimo, iš tikrovės. Rašytoja spalvingai sukuria savo tėvo portretą "Kapas dirvoje". Paprastas buvo žmogus rašytojos tėtis, nugrubnagis žemdirbys, mėslavėžio artojas, bet jaučiasi išdidus ūkininko suole. O kaip mylėjo savo gimtąją žemę, iš kurios net karo siaubas jo neišbloškė. Jis ir mirė savo žemėje, kad Lietuvos idėja amžinai ten gyventų...

Jeigu kas manepaklaustų, kuri P. Orintaitės apybraiža yra geriausia, vargiai galėčiau į šį klausimą atsakyti, nes jos visos yra vienai ar kitaip įdomios ir vertingos. Nekalbant apie turinio įvairumą, vaizduojamojo gyvenimo platybės, apybraižos pasižymi originalia stiliumi kultūra. Rašytoja vartoja gausias stilistines priemones vaizdin- gumui sužadinti. Ji ypač moka parinkti šuns tinkamą epitetą. Pvz. "Tėvas visuomet stūksojo, lyg šerpetotas ažuolas, sodybos velėnoje išisaknijs nepajudinamai". Be epiteto čia ir vaizdingas palyginimas. Toliau: vešlios viltys, dramblos rąkos, šarplotas grindinys, šankūs žingsniai, tranki baladonė, timsrai nusirpusios vyšnios, pa- ilgais asotėliais kabančios kriaušės, žvalakiai kūdikiai, paktadančiai molynai, iškiorintais til- telis, pyraginiai kviečiai, gludniai šėmi lie- menaičiai, keršasparnė šarka etc.

Beveik kiekviena apybraiža pradeda eil- liuotais posmais, pačios rašytojos sukurtais. Ne veltui ji poetė. Tenka ypatingą dėmesį atkreip- ti į tų posmų aliteraci- jų gausį ir grožį. Pvz.: Ežero žalio žvilgėjimai žilkapiams padavę seka: siek -- nepasiek- si Gilšės gelmės... Žils- tantys amžiai žilino žingsniais ateina - nu- eina, pilkapio pilko papė- dėj pėdsako anei žy- mės... Tik ežero žalio žirbėjimai sakmė tause- ka... Atsiprašau, kad ei- lėraščių surašiau proziš- kai dėl vietos taupos, bet išvalgus skaitytojas pa- stebės poetinį grožį ir aliteracijų skambumą.

P. Orintaitės apybrai- žų kalba pasižymi neap- sakyto žodžingumu. Mes, aukštaitiai, buvome prae- tę galvoti, kad sūduviai, jų tarpe ir zanavykai ne- turi gausaus žodyno. De- ja, P. Orintaitė ši gal- vojimą sugriauna: jos apybraižų kalba žodin- gesnė net už didžiausio- jo, dabar Lietuvoje lei- džiamo, žodyno kalbą. Mes tokių žodžių, kaip dangynas, mandaguolis, važeivis, jauniklynas, net didžiausio žodyne neužtikiname. Tai, ma- tyt, rašytoja pati šiuos žodžius, vadovaudamasi kalbos dvasia, sukūrė. O kiek vaizdingų veiksmo- žodinių ir kitokių kal- bos formų! Tai kalbinin- kams bus darbo. Tiesa, pasitaiko ir viena kita kalbos ar rašybos klai- da, tačiau tai nemažina P. Orintaitės apybrai- žų vertingumo. Tik sky-

(2)

Visi muzikos instru- mentalai, kurie giliai iš- megę į tautų sielos gel- mes, reiškiasi įvairio- mis tautos savybėmis. Tas priklauso nuo tau- tos kūrybingumo, sugė- bėjimo. Beveik visi tie instrumentai surišami su mitologijos dievais - vadais, kurie žmonijai teikia daug visokių gė- rybių sielai pasigrožė- ti. Pvz. graikų dievai- tis Hermesas padaręs lyrą iš nuskindusio per potvynį vėžio kiauto, pa- dovaną jai Apolonui, ku- ris išstobulino ir stebino visus tos lyros garsais. Ji buvus tokia galinga, nors ir penkiastygė, kad graikų olimpijadose jos skambinimas net kaulus drebindavęs, jūroj aud- ras sukeldavęs... Orphė- jaus lyra išduodavusi taip žavius garsus, kad net laukiniai gyvūnai iš eidavę iš guolių to ne- paprasto garso paklau- syti. Orphėjus nusilei- dęs į požemių karalią, savo lyros garsais su- žavėjo požemio sargybą ir išvadavo savo žmoną Euridikę -- įvyko dide- lis stebūklas.

Suomiu Kalevaloj sa- koma, kad Vainamoinas, sugavęs jūroje lydį, da- rė kankles tardamas: "Gal vienok iš jų išei- ti žuvų kaulų skambūs kankliai, jeigu geras at- sirastų kaulo skambtis". Kai pradėjo skambinti, rinkosi visi žvėrys ir paukščiai to nepaprasto garso paklausti.

Naugarde XII amž. Sadko ant Ilmenio eže- ro kranto žavingai kank- liavęs, ir ežero dievai- tis vandenis buvęs su- žavėtas.

Lietuvių tautos padavi- muose užtikinama, kad kanklės buvo padarytos iš skenduolės mergai- tės, ištrauktos iš jūros. Kitas -- kad iš liepos, išaugusios devyniom ša- kom pasidarė kanklės. Bekertant liepa prakal- bėjusi... Plačiai žino- mas padavimas, kad me- džiagą pasirošti ir kankles reikėdavedary- ti, kai kas nors arti- miausias iš šeimos

rybininkai, manau, bus nepatenkinti, kad autorė kur reikia ir kur nereik- kia kaišioja brūkšnius. Pvz.: "Rodos, kandus vė- žys pikta graužatim iš vidaus edė kūną ir -- slopino sielą neapmaldo- mai..."

P. Orintaitė eina Va- lančiaus, Žemaitės ir Vaižganto pramintu li- teratūrinio keliu. Ir to- dėl ji bando lenktyniau- ti su jais stiliumi ir kal- bos kūrybos srityse. Sėk- mės šiose lenktynėse vis daugiau ir daugiau laimėti.

Petronėlė Orintaitė, LIE- PALOTŲ MEDYNUOSE, Nidos Knygų Klubu leidinys nr. 82, 216 psl., Kaina: 3 dol.

miršta. Laike šerme- nų padarytos kanklės yra nepaprastai skam- bios, gūdzios. Šiuose padavimuose figūruoja gyvybė. Pzv., krauklės savininkas buvo gyvybės likutis, žuvis -- irgi gy- vybės dalis. Tuo būdu padavimai yra apjungę visą eilę tautų ir tam- priai yra susiję su kiek- vienos tautos kūryba. Žvelgiant į mūsų kank- les reikia pastebėti, kad jos yra taip senos, kaip mūsų tauta. Yra užsili- kęs senas dainos pada- vimas apie niniklį (linų minėją ar kokią mitolo- ginę būtybę):

"Man miniklis labu rytų,
Aš minikliui nei žodeliai!
Man miniklis per kojelę,
Subirėjo man kaulėliai.
Susirinkau aš kaulėlius
Ir įmečiau į sodelį,
Ir išdygo dvi liepėlės,
Trečia sadnėlėlia,
Pasidirbau kunklius..."

Lietuviai kankles la- bai pagarbiai laikydavo. Jos kabėdavo visada ant sienos pagarbijoje vieto- je pakabintos. Vestuvės būdavo pradamos su kanklių muzika, namų šeimnininkams vestuves atidarant. Kanklėmis pritardavo giesmėms namuose giedamoms, dainoms švelnaus būdo, lyrinio charakterio, skambindavo šokius šo- kant, o šokdavo vien tik basi ar kojiniėmis apsi- avę, nes trankantis švel- nus balsas nebūtų girdi- mas. Kanklėmis skam- bindavo moterys, vyrai ir net visa šeima.

Dabartiniu metu prieš keletą metų Brooklyn- o Apreiškimo P. Marijos bažnyčioje kanklininkų būrelis, vadovaujamas mokytojos T. Dzykienės pritardė giesmei "Pul- kim ant kelių". O. Mi- kulskienės kanklininkės taip pat ne kartą bažny- čioje vienur kitur yra pritarusios giesmėms. Chicagoje A. Kirvaitytė turi kanklininkų grupę.

Kanklės dabartai iš- tobulintos, kad koncer- tuose groja beveik visus fortepioninius dalykus. Ypač Lietuvoje yra jų džiuliai ansambliai, ku- rių pranašesnieji važi- nėja po Vakarų Europą.

Kai kurie suomių mokslininkai yra pasisa- kę, kad kanklių vardą yra pasiskolinę iš lie- tuvių. Kur ir kada, ir prie kokių aplinkybių kol kas dar neištirta. Tad ir

kanklių vardas turėtų bū- ti baltų kilmės žodis, bet ne lotynų, kaip dabar sa- koma, nuo cantare. Tuo tarpu kaimynai lenkai ir rusai turi skir- tingus vardus.

Lenkai gėsi nuo žo- džio gėdzić.
Rusai gusli nuo žodžio gudieti.

Latviai -- kokles.
Sumiai -- kanelė.
Estai -- kannel.
Lietuvių -- kanklės, konklės, kunklės, kank- liai, konklis, kunkliai ir t.t.

Tad ir šie duomens tvirtina, kad žodis kank- lės yra baltų kilmės. Kai kur anglų spaudoje kanklės vadinamos cit- ra, pagal vokiečius. Tai didelė klaida, nes kank- lės daug senesnės, o cit- ra atsirado tik viduram- žiuose, taip kaip neišver- čiamą lyra.

Kanklės taip įstrigu- sios į lietuvių liaudies kūrybą, kad yra suriš- tos su visokiais dievais ar mitologinėmis būty- bėmis. Kai kur tautos- akoje užtikinama buvęs Ra- gis ar Ragienė ir kad bu- vusios atliekamos tam tikru metų laiku apei- gos, bet tas dar nėra ga- lutinai išaiškinta.

(Bus daugiau)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

OPPORTUNITY FOR
PROFESSIONAL HELP
New 180 bed extended care facility
in the Flint area to be opened soon
DIRECTOR OF NURSING
Salary commensurate with experience
and ability.
REGISTERED NURSES
all shifts.
Good salary plus shift differential
REGISTERED PHYSICAL
THERAPIST
Salary commensurate with experience
and ability.
Excellent fringe benefits & working
conditions.
Apply call or write to Administrator
MULTICO
11941 Belsay Rd.
Grand Blanc, Mich. 48439
(313) 694-1970

LAI DOTUVIU DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Lietuviška gėlė...

(Atkelta iš 5 psl.)
"Gruoblėtais keliais" minis", nes jame auto-
sakytume, yra "progra- rė išreiškia savo gyveni-
mo filosofiją.

Gyvenimo kovoj paskendus
Ieškojau laimės spindulių. --
Kaip girioj žūsta aidas --
Jo rasti negaliu...

Ir tuo pačiu keliu gruoblėtu
Vis grįždavau atgalios,
Kaip jūroj audros mėčiaus
Neradusi dalios, (184 psl.).

Taigi, čia autorė kal- ba apie gyvenimo per- mainingumą. Marija Sims negyvena viena ku- ria idėja, aplink kurią suktųsi visa jos gyveni- mo filosofija, o priešin-

Likimas man gyvenimą rudeniais nukaišė,
O saldaus pavasario nė vieno vainikan nepynė. (187 ps.)

Autorė čia šaltai kons- tatuoja savo nusivylimą gyvenimu, tačiau skųs- tis nesiskundžia ir įsak- miai pabrėžia, kad mes nesigailėtume jos "liūd- noj kančioj". Poetė išsi- sako atvirai, bet skųstis

Pavydėkite man, kai aš valse sukuos,
Ir kai tūlio mėlynėj lūnguoju,
Kada rožių žiedai tartum žypsos plaukuos,
Ir kai meilės dainelę nūnčiuoju... (197 psl.).

Taigi, gyvenimas nė- ra vientik "marnasties" jūra!

Skyrelyje "Vėliausi posmai" tilpo eilėraš- čiai parašyti po pasi- rodymo "Ant Kryžkelių Senų" pirmosios laidos, kuris skamba taip:

Aš norėčiau subyrėti į milijonus smulkiausių dulkelių,
Ko plačiausiai išbarstytų, kai šiaurys vėjas kaukia,
Kad kiekviena toji dulkė neštų kibirkštis mano jausmų
Ir uždegtų visą žemę ir skliautus dausų!
Aš norėčiau subyrėti į milijonus smulkiausių dulkelių
Ir visur gaisru žerėti...

Šiame eilėraštyje yra sukauptas poetės verž- lus minties ir fantazijos polėkis. Jis mus sužavi ir pagauna savo stūkurin. Pagalios nereikia už- miršti, kad Marija Sims buvo ir žurnaliste. Vie- nu laiku ji net turėjo ano meto tysiavinėje "Vienybėje" pastovią ko- lumną. Tad ji nevengė pasisakyti įvairiomis progomis ne tik proza, bet ir eiliuota forma. Skyriuje "Įvairiomis progomis" tilpo jos eilėraščiai parašyti įvai- rių sukaustuvių bei vardi- nių progomis. Tilpo šia- me skyriuje ir įdomi Ma- rijos Sims baladė apie

gai, sakytume, visokios idėjos sukasi aplink ją. Aplamai imanč, sakau, Marijos Sims lyrika at- austa minoriniais to- nais.

ir aimanuoti nemėgsta. Tačiau niekas negali užsidaryti kančių bokš- te visam laikui, negali to padaryti ir mūsų poetė. Apsigrėžus ji mums uždainuoja, kaip išdaingia jaunuolė:

t.y. po 1959 m. Čia dau- giausia kartojasi tie pa- tys anksčiau liesti moty- vai. Mano nuomone, tas skyrius ypačiai įdomus tuo, kad čia tilpo Mari- jos Sims geriausias ei- lėraščių "Aš norėčiau", kuris skamba taip:

Susivienijimą Lietuvių Amerikoje. Yra čia idė- tas ir Fausto Kiršos Marijos Sims garbei pa- rašytas eilėraščių. Pagaliau pačioje kny- gos pabaigoje yra pa- skelbti Marijos Sims anglų kalba parašyti ei- lėraščiai. Darydami galutinę iš- vadą, kaip mes galėtume apibūdinti Marijos Sims kūrybą? Jos poe- ziją aš apibūdinau ra- šytojos biografinėje apy- braižoje pastebėdamas, kad ji "natūraliai tėsė- toliau tas mūsų poezi- jos tradicijas, kurios buvo gyvos Lietuvoje prieš ir po pirmojo pa- saulinio karo ir kurias kultyvavo tiek tėvynės, tiek išeivijos plačioji visuomenė, kuri ieško- jo poezijoje ne minties ir fantazijos subtilumų bei žūbtūtinio mušimosi į naujoves, bet paprastu ir nuoširdžių išgyveni- mų bei patriotinių polė- kių, išsakytų eiliuota for- ma... Marija Sims sklan- džiai įsijungia į tarpą- tų mūsų poetų, kurie tu- ri prieš akis eilinį poe- zijos mėgėją, kuriam reikalinga dainiaus pa- galba susigaudyti nesu- (Nukelta į 7 psl.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — **PARAMA**

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIK

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Ralph J. Perk**, Clevelando meras, praeitą trečią dieną, sausio 12 d. dalyvavo Clevelande išeinančių tautybų laikraščių redaktorių vakarienėje Hollenden House, kurią suorganizavo Foreign Language Newspaper Service direktorius Sanford Herman.

Meras kalbėjosi su kiekvienu redaktoriumi ir vėliau po pranešimo apie dabartinę Clevelando miesto ekonominę padėtį, mielai atsakinėjo į redaktorių paklausimus.

Ralph J. Perk į vakariinę atvyko ką tik grįžęs iš Washingtono.

Kaip žinia, federalinė valdžia paskyrė 160 milijonų dolerių kovai su kriminalistais ir vagimis. Clevelandui teko 20 milijonų ir dar papildomai gauta 4 milijonai pasamdymui daugiau policijos ir teismo tarnautojų.

• **Anthony Garofoli**, buv. Clevelando miesto tarybos pirmininkas, šį penktadienį, sausio 21 d., 8:30 v. v. Lietuvių Konservatorių Klubą susirinkime Union Savings banko patalpose kalbės apie patogumo ar principo politiką.

• **Nepamirškite**, tie kurie neturi JAV pilietybės, užsiregistruoti iki šio mėnesio pabaigos. Registracijos kortelės gaunamos pašto įstaigose.

LIETUVIŠKA GĖLĖ

(Atkelta iš 6 psl.)

dėtinguose savo dvasios išgyvenimuose ar išlieti savo patriotiniams nuoseklumams... Nedaug tetrūksta, kad mes Mariją Sims galėtume pavadinti "liaudies poete" geriausia to žodžio prasme... Vietomis jos poezija beldžiasi į naivizmo duris. Nėra abejojimų, kad jai bus padarinti nemenkos įtakos mūsų tautos dainos... Kaip kiekvieno rašytojo, taip ir Marijos Sims kūryboje mes galime rasti šio ir to, bet galime nesvyruodami pasakyti, kad visoje jos poezijoje, kaip pagrindinis bruožas, tvinksi nuoširdumas, paprastumas ir kuklumas.

-- Poezija man buvo ir yra gyvenimo tikslas ir vertė, nes kituose mano gyvenimo takuose tėra maža švelnių dobilėlių, -- sako ji kalbėdama apie savo literatūrinį darbą biografinėje apybraižoje.

Mes, be abejo, nesutiksime su rašytoja, kad kituose jos gyvenimo takuose "tėra maža švelnių dobilėlių" -- ji yra išvairiusi gilią ir plačią vagą kultūriniame ir visuomeniniame Detroito lietuvių gyvenime -- ir mes tikime, kad jos "švelnūs dobilėliai", nors ir išauginti didmiesčio pavėsyje ir toli nuo tėvynės, ilgai žydės ir kvėpės lietuviškais kvapniais, nes juos sėjo ir laistė dosni taurios ir karštai Lietuvą mylinčios Lietuvos ranka. Marija Sims - Černeckytė buvo ir liko tikra lietuviška gėlė svetimo didmiesčio pavėsyje.

Net jeigu jūs netaupote pas mus, mes norėtumėme turėti jūsų atvaizdą.

CLEVELAND TRUST

This Card has been issued by The Cleveland Trust Company at the request and pursuant to the application of the person named hereon, subject to the terms and conditions of the cardholder agreement. The card remains the property of The Cleveland Trust Company and is subject to cancellation without notice and/or surrender upon request. The person named hereon is responsible for the card's use and possession and shall immediately notify the issuer in writing of its loss or theft.

BankAmerica Service Corporation 1958, 1970
Service acknowledged and licensed by BankAmerica Service Corp.
If found please return to
Cleveland Trust, Cleveland, Ohio 44101

SIGNATURE

Km Clark

CLEVELAND TRUST

SERVICE MARKS OWNED AND LICENSED BY BANKAMERICA SERVICE CORPORATION

Čiurlionio ansamblis, kuris šį šeštadienį, sausio 22 d. 7 v. v. Šv. Jurgio parapijos salėje atliks operų chorines ištraukas susol, Irena Grigaliūnaitė.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO PAGERBIMAS

Banketas ir koncertas, skirtas mūsų iškiliajam meno vienetai pagerbti, įvyks š.m. sausio 22 d. 7 val. vak. Šv. Jurgio parapijos salėje. Programoje: pagerbimo akademija, koncertinė dalis, kurią išpildys pats Čiurlionio ansamblis, vadovaujamas muziko Alfonso Mikulskio, vaišės ir šokiai.

Mes visi gerai prisimename su koku entuziazmu ši meno vienetai išleisdome į Pietų Ameriką. Turime pripažinti jog jis mūsų neapvyllė. Dar ir šiandien tiek lietuvių, tiek ir amerikiečių spauda šį didingą meno vieneta, o su juo kartu ir Lietuvos vardą, gražiai prisimena. Daug savo brangaus laiko jie pašventė besiruošdami šiai išvykai, to jiems niekas nesugrąžins ir už tai niekas nebeatlygins,

tačiau mes patys jauskime pareigą atvykti į minėtąjį banketą ir savo dalyvavimu pareikšti padėką tiems, kurie taip gražiai garsino pavergtos Lietuvos vardą.

Ši Čiurlionio Ansamblio pagerbimą ruošia specialiai sudarytas komitetas iš Clevelando LB Apylinkės ir Ohio LB Apygardos valdybų atstovų, kuriam pirmininkauja K. Žiedonis.

Bilietus, po \$10 dole-rių asmeniui, galima įsigyti pas rengimo komiteto išdininką P. Bielini, tel. 531-4111; F. Eidimta, tel. 692-1129 ir O. Jokūbaitienę, tel. 681-9143. Galima užsisakyti pavieniai arba atskirais stalais (10 asmenų stalas).

Turint mintyje, jog čiurlioniečių baliai visuomet pasižymi gera nuotaka ir vaišingumu, tad ir publika pasistengs

įsigyti bilietus iš anksto, nes paskutinėm dienom gali jų ir pritrūkti. Rengimo Komitetas

CLEVELANDO LIETUVIAI REMIA SALEZIEČIUS

Susidarius Clevelande Saleziečiams remti komitetui, atrodo, kad veikla saleziečių naudai sėkmingai plinta. SDB, jau baigia savo žygįs

Esama vilties, kad Ohio bei Clevelande mūsų visuomenė pasieks kilnesnių ir didesnių pasekmių, negu kitų vietovių veikėjai. Geros valios ir energijos netrūksta.

Amerikos Saleziečių Rytų Provincijos Centro dovanų paskirstymas reikalingas ypatingo dėmesio, nes gausiai dalyvaudami laimėtume žymią pelno dalį Lietuvių saleziečių naudai. Šiuo tarpu bilietai sklinda gana lengvai. Platintojams sąlygos labai patogios.

Pinigų rinkimas aukų lapais vyksta kiek sunkiau, bet pastangas didina nuolat auga nuoširdžių globėjų skaičiai.

Saleziečių Romoje (Lituani) Don Bosco) išleistos knygos, ypač įdomios ir naudingos jaunimui bei vaikams, platinamos įvairių pobūvių progomis lygiai kaip ir nuolat randamos Patria — B. Gaidžiūno ir Baltic Delicatessen — F. Eidimto krautuose. Susidomėti tikrai verta.

Patvarus saleziečių keletojas, plačiausiu akiračiu kunigas P. Urbaitis, naudai sėkmingai plinta. SDB, jau baigia savo žygįs

Amerikoje. Vasario 27 d. Šv. Jurgio parapijos svetainėje rengiama tam žymių nuopelnų pasižventėliui išleistuvės ir pagerbimas, kur laukiama apsti dalyviais mūsų visuomenė: globėjai, rėmėjai ir pritarėjai. Turime būti dėkingi ir linkėti geros kloties Vytėnams (Frascati).

Vladas Braziulis

• Clevelando birutiečių vardu dėkoju už malonią paslaugą talpinant mūsų veiklos žinias Dirvos puslapiuose. Kartu siunčiu 15 dol. Dirvai paremti. Su geriausiais linkėjimais. Izabelė Jonaitienė.

Dirva už auką birutietėms nuoširdžiai dėkoja.

• Grandinė, tautinių šokių grupė, intensyviai ruošiasi savo koncertui kovo 5 d. Euclid gimnazijos auditorijoje, 711 E. 222 St.

• Cleveland Trust banko centrinio skyriaus įstaiga istoriniame banko pastate kampas Euclid ir 9 St. nuo sausio 19 dėl vidaus pertvarkymų perkeliama į kitą vietą į 9 St. ir Huron Rd. ir atidaromi nauji patarnavimai naujame pastate iš 9 St.

• Ieškau pirkti mot. tautinių rūbų. Skambinkite 481-6562. (5-6)

PETRAS KUDUKIS PILDO INCOME TAX PAREIŠKIMUS

Suinteresuoti skambinkite: 932-0959; 2958 Hampshire Rd., Cleveland Hts., Ohio 44118. (4-5)

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Cipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALOKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Viesiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

CLEVELANDO LIETUVIŲ VISUOMENĖ
MALONIAI KVIECIAMA ATsilANKYTI Į

ANTHONY J. GAROFOLI PASKAITĄ:
"POLITICS OF EXPEDIENCY OR
POLITICS OF PRINCIPLE"

Penktadienį, sausio 21 d., 8:30 v. vakaro,
Union Savings & Loan Association salėje,
5106 Wilson Mills Road — kampas
Richmond ir Monticello.

Paskaitą rengia

Amerikos Lietuvių Konservatorių Klubas

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Stasys Lozoraitis jr., Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto, sausio 10 d. kartu su visu diplomatinio korpusu, buvo priimtas iškilmingoje audienčioje Popiežiaus Pauliaus VI.

Šia proga S. Lozoraitis jr. Lietuvos vardu palinkėjo Šv. Tėvui pačios didžiausios sėkmės jo sunkioje ir kilnioje užduotyje valdant visos Bažnyčios reikalus ir išreiškė labai gilaus dėkingumo jausmus už nuolat rodomą tėvišką palankumą lietuvių tautai. S. Lozoraitis jr. pabrėžė, kad lietuviai katalikai visuomet buvo ir palieka ištikimi Šv. Sostui.

Popiežius labai nuoširdžiai padėkojo už išreikštus likėjimus ir pažymėjo, kad jis niekad neužmiršta Lietuvos reikalų, kuriuos gerai pažįsta.

• ALT S-gos Worcesterio skyriaus valdyba atsiuntė 100 dol. savo įnašo Vilties draugijoje padidėjimui. J. Matulevičius pridėtam laiške rašo: "Kaip kiekvienais metais, taip ir šiais, skyriaus valdyba Vilties draugijai savo įnašą padidina 100 dol. Įžengus į 1972 metus, Vilties draugijai, Dirvos leidėjams ir administracijai linkime griausios sėkmės užsibrėžtuose darbuose. Tegul Dirva būna išeivijoje tuo keldrožiu už nepailstomą troškimą laisvės mūsų tautai".

Už paramą ir linkėjimus, kurie mus sustiprina darbe, nuoširdžiai dėkojame.

• Dr. J. Balys, Naujosios Vilties žurnalo redaktorius, atsiuntęs Dirvai 30 dolerių, rašo:

"Skaitau skelbimą, kad Dirvai reikia naujų prenumeratorių, siunčiu 30 dol. ir prašau siuntinėti laikraštį tiems, kurie norėtų jį skaityti, bet neįstengia užsimokėti (manau, kad tokių yra, pirmiausia gyvenančių ne JAV ir Kanadoje)".

Dėkojame tų, nepajėgiančių užsimokėti prenumeratorių, vardu — jiems bus didelis džiaugsmas skaityti Dirvą.

• Albinas ir Ieva Trečio-kai, iš Orange, N. J., nuoširdūs Dirvos rėmėjai, atsiuntė 16.50 dol. su trumpu laiškelio:

"Dirvos platinimo vaju man sutrukdė žmonos susirgimas. Jau 3 savaitės kai ligoninėje. Širdies operacija buvo sėkminga ir jau gerėja. Siunčiu 16.50 dol. dėl Dirvos skaitytojų ir prašau parinkti du: vieną kuris neišgali užsimokėti prenumeratoratą ir 1 studentą".

Dėkojame už paramą Dirvai ir linkime Ievai kuo greičiau pasveikti, kad vėl galėtumėte matyti suvažiavimuose ir seimuose.

• Detroito Lietuvių Kultūros Klubas už talpinamus to klubo veiklos aprašymus 1971 metų laikotarpyje, iš savo kuklių išteklų paskyrė Dirvai auką \$5.00 ir per bendradarbių A. Grinių priėmė Dirvai.

Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• Šaulių III-ji Kultūrinė Savaitė įvyks šiais metais liepos 8-15 d. pas tėvus Pranciškonus Maino valstijoje prie Atlanto vandenyno, gražios gamtos aplinkumoje.

Šauliai ir šaulės iš anksto rezervuoja savo atostogas ir apie dalyvavimą šioje kultūrinėje savaitėje praneša savo kuopos valdyboms iki balandžio 30 d.

• ŠALFASS pereinamais metais išrinkta naujoji valdyba pasiskirstė pareigomis taip: pirm. Jonas Baris, 4529 W. 64 Place, Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 582-5939; I vicepirm. dr. Ed. Ringus, II vicepirm. J. Bagdonas, sekr. Z. Žiupsnys, išd. A. Grinius, nariai R. Korzohas, A. Lauraitis, A. Tauginas, V. Umbrazas, R. Underys.

Valdyba, vadovaudamasi Sąjungos principais ir vedama jos tikslų, sieks gauti ir išlaikyti tautinę sąmonę lietuvių sportuojančiame jaunime bei organizuoti lietuvišką sportinį judėjimą, vykdant varžybas, steigiant institucijas, nustatant pagrindines fizinio auklėjimo ir sporto gaires.

Sąjunga stengsis ir toliau dalyvauti bei reprezentuoti šiaurės Amerikos lietuvių tarptautinėse varžybose ir organizacijose.

Sąjunga, jungdama aktyvius sportininkus ir sporto darbuotojus drausmingos organizacijos rėmuose bei rūpindamasi sportinio lygio kėlimu, derina savo veiksmus ir sportinį gyvenimą su kitų lietuviškų organizacijų tikslais.

• Gen. St. Raštikio atsiminimų trečią tomą išleisti ruošiasi Chicago skautai.

• ALIAS Bostono skyriaus susirinkime išrinkta nauja valdyba: pirm. Brutenis Veitas, sekr. Dalia Ivaškienė, išd. Leonas Rudžiūnas.

• Dail. V. K. Jonynas suteiko pirmininkauti komitetui, kuris tvarkys tradicinę LB New Yorko apyg. rengiamą žiemos didžiają dailės parodą, vasario 19-27 d. Kultūros židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Dailininkai prašomi registruotis LB apygardoje: A. Vakselis, 84-20 112 St., Richmond Hill, N. Y. 11418.

• Lietuvių Fondo naują 1972 m. valdybą sudaro: dr. J. Valaitis — pirm., A. Reklaitis — I vicepirm., J. Kučėnas — II vicepirm., St. Džiugas — III vicepirm. (lietuvių spaudos ir radijo informacijos vadovas), K. Girvilas — sekretorius, K. Barzdukas — išdininkas, P. Želvys — išdo globėjas.

DETROITO ŠAULIŲ VEIKLA

Stasio Butkaus šaulių kuopos metinis susirinkimas įvyks vasario 20 d., 12 val. Lietuvių Namuose.

Bus renkamas kuopos pirmininkas, valdybos nariai, sekcijų vadovai, revizijos komisija ir garbės teismas.

Stasio Butkaus ir švyturio šaulių kuopos užpirkto prie Dainavos stovyklos kitoje kelio pusėje 8 akrus žemės sklypą už \$4,000.00.

Šis žemės sklypas pagyvins šaulišką veiklą, suriš šaulius glaudžiau ir jie bus savo sodybos šeimininkais. Ten bus įruošta šaudykla ir įrengta patogė vieta kultūriniam išvažiavimams. Vyresniesiems bus poilsio vieta, o jaunimui sporto.

Šauliai už užpirtą žemę visų pinigų nesumokėjo ir prašo lietuvių prie šio žemės sklypo išpirkimo prisidėti.

Kuopos valdyba, ieškodama pajamų, pakvietė Clevelando Grandinė, kuri savo tiko atvykti ir duoti savo koncertą balandžio 9 d., 3 val. p. p. 1501 Beech Daly

Kristijono Donelaičio lit. mokyklos Chicagoje mokiniai suvaidinę V. Vaitkevičienės vaidinimą "Gyvieji žaisliukai". Apačioje publika žiūri vaidinimo.

K. Donelaičio mokyklų eglutė

Sunku rasti salę, kuri patogiai sutalpintų puspenkto šimto mokinių, o kur dar tėveliai ir svečiai? Kr. Donelaičio mokyklos šią problemą sėkmingai išsprendė — žemesniosios ir aukštesniosios mokyklos mokiniai savo Kalėdų Eglutę šventė atskirai, nors ir tą pačią dieną — gruodžio 18.

Žemesniosios mokyklos mokiniai, paruošti mokykl. L. Buivydaitės — Ambrosini ir Kr. Stanikutės, suvaidino kalėdinę mokykl. V. Vaitkevičienės vaidinimą "Gyvieji žaisliukai", kuriam dekoracijas sukūrė J. Jurksaitis, talkinamas K. Kaminsko. Vaikų darželio mažieji, pasiūsoję gražiais stitniukų kostiumais, deklamuavo savo mokykl. D. Gelaziūtės eilėraštį "Stitniukai" (ji ir drabužius suprojektavo; dar šoko I, II ir III sk. mokiniai, o jiems vadovavo muzikos mokykl. V. Gutauskas ir A. Paulikaitis. Programa buvo vaizdi, trumpa, kruopščiai paruošta, kad net mažiausieji žiūrovai ramiai sėdėjo ir susidomėję sekė sceną. Atvykęs Kalėdų Senelis — R. Kosmonas, Sr., visus apdovanojo.

Aukštesniosios mokyklos mokiniai patys susiplanavo ir pasiruošė kalėdinę programą. Pasirodė kiekviena klasė atskirai, o po programos sekė kuklios vaišės ir dovanų pasiskirstymas. Tiek mokytojai tiek mokiniai jau telt šiltą draugiškumą ir bendradarbiavimą dvasią, todėl Eglutė visi buvo patenkinti.

Darbščijų Tėvų komiteto (ypač V. Kos-

Rd., Dearborn Hts. (ten kur buvo Čiurlionio ansamblio koncertas).

Kuopos valdyba kviečia visus lietuvių prisidėti prie programos išleidimo, idėdant joje savo ir bičiulių sveikinimus. Taip pat prašoma iš anksto įsigyti bilietus ne tik sau, bet ir savo kaimynams lietuviams ir amerikiečiams.

A. Grinius

Mokyklos vedėjas J. Širka sveikina mokykl. L. Buivydaitę — Ambrosini, režisavusią V. Vaitkevičienės vaidinimą "Gyvieji žaisliukai". V. Noreikos nuotrauka

monienės ir R. Chiapettos) narių bei klasių globėjų nagingumo dėka mokykloje buvo pardavinėjami meniški šiaudinukai, kuriuos ne truko išgrabstyti tėvai ir svečiai. (db)

KVIEČIA Į BALIŲ

A. L. T. S-gos Chicago skyrius š. m. sausio mėn. 22 d., 7 v. v. gražioje Lietuvių tautinių namų pastogėje, 6422 So. Kedzie Ave. ruošia nuotaijingą balių su menine programėle. Skyriaus valdyba kviečia visus narius ir plačiąją Chicago lietuvišką visuomenę atsilankyti į šį balių, kuriame prie geros muzikos bus kultūringai praleistas šeštadienio vakaras.

Šie metai yra Jaunimo Metai, tai šiame baliuje laukiamas ir mūsų gražusis jaunimas.

Stalai po 10 asmenų. Vienam asmeniui su šalta ir šilta vakariene kaštuoja 7.50 dol. Dėl rezervacijos galima skambinti pirm. O. Biežienel, tel. RE 7-7868 arba p. E. Matutienei — PR 8-4236. (jj)

• Kazys ir Antanina šimuliai, kurie Lemonte, Ill. turi gražią farmą ir vasaros metu čia gyvena, pereinamais metais Floridoje, N. Palm Beach, netoli Vytauto ir Albinos Tomkų, įsigijo vienos šeimos namą, kuriam žiemos metu gyvena, o kitą apartamentą iš 10 butų, kuriuos nuomoja vasarotojams. Kaip rašo vasarotojų netruksta. K. Šimulis yra senas tautinės minties užsibrėžtų darbų rėmėjas. Įsigijant tautinius namus Chicagoje p. Šimuliai prisidėjo su stambia suma pinigų ir darbu. Daug kultūrinio darbų p. Šimuliai yra parėmę. Tad linkėtina naujam biznyje geros sėk-

mės, o vasarą vėl sugrįžti į Lemontą vaisių auginti.

MIAMI BEACH NĖRA ŽIEMOS. Vainų resorte praleisit žiemą pasimaudant jūroje.

Išnuomojami butai ir kambariai su visais patogumais. 8210 Harding Ave., Miami Beach, Florida, tel. (305) 864-3586.

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

OPPORTUNITY FOR PROFESSIONAL HELP
Eastern Arkansas Progressive Community 35 Miles from Memphis.
MEDICAL TECHNOLOGIST
REGISTERED ASCP
Salary commensurate with experience & ability.
REGISTERED NURSES
For all services and all shifts. Excellent salary. Plus shift differential for evening & night duties.
ALSO
PHYSICIANS
GENERAL PRACTITIONERS
Liberal Personnel Policies.
Apply call or write to Administrator
FORREST MEMORIAL HOSPITAL
Box 667
Forrest City, Arkansas 72335
501-633-2020
(4-13)

DIRVAI AUKOJO

Atnaujindami prenumeratoratą ir kitomis progomis aukojo šie Dirvos skaitytojai:

A. Vaišnys, Waterbury ... 2,00
J. Nurka, Hartford 7,00
E. Varkojis, Gulfport 5,00
P. Bielskus, Brooklyn ... 2,00
J. Janušis, Sterling Hts. ... 2,00
P. Stankus, Hartford 5,00
V. Bražėnas, Ft. Myers ... 2,00
S. Velbasiš, Chicago 4,00
K. Vėlyvis, N. Madison ... 2,00
T. Savickas, Monticello ... 2,00
V. Domeika, Fairfield 2,00
K. Stephens, Mentor 1,00
K. Daugvydas, Detroit 5,00
O. Šarūnas, Hamilton 2,00
A. Misiūnas, Chicago 1,00
M. Vitkus, Detroit 1,00
V. Lozoraitis, Linden 2,00
B. Tiškus, E. St. Louis ... 2,00
I. Budreckas, Chicago 5,00
J. Rugienius, Detroit 3,00
V. Petrauskas, N. Chicago 1,00
J. Gelaziūsis, Chicago 2,00
F. Andriūnas, Wyncote ... 7,00
K. Bačauskas, Woodhaven 2,00
J. Babušis, Los Angeles ... 2,00
S. Pociūlis, Kenosha 2,00
M. Kavolis, E. Dubuque ... 5,00
A. Lapšys, Dedham 2,00
B. Burba, Detroit 2,00
V. Gilyš, Glendale 5,00
I. Matusėvičius, Evanston 7,00
P. Šlinteris, Waukegan 2,00
P. Kudukis, Cleveland 7,00
A. Drasutis, Oak Park 3,00
J. Laškus, Chicago 2,00
S. Baniulis, Chicago 2,00
A. Krakauskas, Chicago ... 2,00
P. Pajogus, Detroit 2,00
J. Vigelis, Collingswood .. 2,00
P. Mičiulis, Calumet City 2,00
R. Vaišnys, Mt. Carmel .. 2,00
P. Dagys, Columbus 2,00
J. Kleinaitis, E. St. Lois 2,00
L. Naglius, Chicago 2,00
C. Tamšauskas, Phila. ... 2,00
A. Rūkas, Chicago 2,00
G. Alksninis, Maspeth 2,00
P. Sirgėdas, Chicago 2,00
I. Dilis, Hillside 12,00
P. Pečiūlis, Hobart 7,00
L. Ličkus, Chicago 1,00
Č. Douvan Cleveland 2,00
K. Ramonas, Chicago 12,00
K. Miltakis, Detroit 3,00
K. Bruožis, Cleveland ... 1,00
S. Jonaitis, Edinboro 2,00
M. Barniškis, Cleveland 5,00
Dr. Tamošaitis, Florida 2,00
G. Juškėnas, Cleveland ... 4,00
A. Blindzius, Detroit 3,00
K. Valiukas, Cleveland ... 2,00
V. Milleris, Livonia 7,00
V. Petrakis, Toronto 10,00
J. Rekašius, Detroit 5,00
F. Janonis, Brockton 2,00
J. Bagdonas, Woodhaven .. 2,00
V. Baktnas, Willowick 2,00
J. Šablauskas, San Salvador 5,00
S. Giedrikis, So. Orange ... 2,00
J. Rimkūnas, Hammond ... 5,00
M. Aukštaitė Willowdale ... 2,00
J. Kristolaitis, Cleveland .. 7,00
M. Dausa, Ilisington 2,00
A. Nasvytis, Cleveland 5,00
J. Dalbokas, Los Angeles 2,00
V. Adams, Akron 2,00
M. Pruvinas, Chicago 2,00
H. Brazaitis, Willoughby .. 10,00

Visiems aukotojams Dirva nuoširdžiai dėkoja.

WANT JOURNEYMAN OR 1ST CLASS SKILLED DIE MAKERS

Progressive die experience necessary. Must have job shop experience. Full time, days, fringe benefits and overtime.

ZIP TOOL & DIE
15325 Brookpark Rd.
Cleveland, Ohio

(2-8)

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS